

Маттайны Инжили

Янгы Разилешивдеги биринчи Инжилни язган Маттай Рум пачалыгыны пайдасы учун ясакъ жыяган адам болган. Бир керен, гьаман да йимик озюню ясакъ жыяган еринде олтуруп турагьанда, о Исагьа ёлугьуп кьала. Шо ёлугьув Маттайны яшавун бюс-бю-тюнлей алышдырып кьоя: шо замандан тутуп о даим Иса булан бола, Ону булан Паластинни шагьарларындан, юртларындан айлана. Маттай Инжилинде язагьан кёбюсю агьвалатланы озью шагьаты болуп токътай.

Иса бу дюнья учун ваьда этилген Кьутгьарывчу экенни гёрсетмек учун, Маттай китабында Эсги Разилешивден кёп аятлар гелтире. Кьутгьарывчуну гелмеклиги гьакьда буса Эсги Разилешивде алданокь айтылган. Маттай Исаны Аллагь бу дюньяда парахатлыкьны гьакимлигин токъташдырма йиберген Месигь гьисапда гёрсете. Кёклердеги Атасы йиберип гелген Иса, Озюню гьакимлигин сезип, Аллагь йимик сёйлемеге бола ва сёйлемеге де сёйлей. Маттай Исаны беш уллу ваьзасын, неде сёйлеюм, гелтире: 1) Тавдагьы ваьзасын (5-6-нчы бёлюклер); 2) Исаны Озюню якьчыларына берген тапшурувун (10-нчу бёлюк); Кёклердеги Гьакимликни гьакьындагьы масалларын (13-нчу бёлюк); якьчыларына тарыкьлы болагьан таклифлерин (18-нчи бёлюк); фарисейлени юзюм ачгьанын ва гележекде дюньяны не зат кьаравулагьаны гьакьда алданокь айтгьанын (23-25-нчи бёлюклер).

Исаны тайпа-тухуму

1 ¹Ибрагьимни наслусундан тувгьан Давутну наслусундан болган Исаны тайпа-тухуму.

²Ибрагьим Исгьакьны атасы, Исгьакь Якьубну атасы, Якьуб Ягьуданы да, ону агьа-инилерини да атасы болган. ³Ягьуда Тамардан тувгьан Пересни де, Зарагьны да атасы, Перес Гьесронну атасы, Гьесрон Рамны атасы болган. ⁴Рам Аминадавну атасы, Аминадав Нагьшонну атасы, Нагьшон Салимонну атасы болган. ⁵Салимон Рагьавдан тувгьан

МАТТАЙ 1

Боазны атасы, Боаз Рутдан тувгьан Обедни атасы, Обед Ешайны атасы болган. ⁶Ешай Давут пачаны атасы, Давут Урияны кьатынындан болган Сулайманны атасы болган. ⁷Сулайман Регьабиямны атасы, Регьабиям Абияны атасы, Абия Асатны атасы болган. ⁸Асат Егьошафатны атасы, Егьошафат Ёрамны атасы, Ёрам Узияны атасы болган. ⁹Узия Ётамны атасы, Ётам Агьазны атасы, Агьаз Гьезекияны атасы болган. ¹⁰Гьезекия Манашаны атасы, Манаша Амосну атасы, Амос Ёшияны атасы болган. ¹¹Ёшия Еконияны да, ону агьа-инилерини де атасы болган. Олар ягьуди халкьы Бабилге сюрюм этилип йиберилгенде тувгьан.

¹²Екония Бабилге сюрюм этилген сонг тувгьан Шалтыйылны атасы, Шалтыйыл Зерубабилни атасы болган. ¹³Зерубабил Абигьудну атасы, Абигьуд Элгьакимни атасы, Элгьаким Азурну атасы болган. ¹⁴Азур Садокну атасы, Садок Агьимни атасы, Агьим Элигьудну атасы болган. ¹⁵Элигьуд Элиазарны атасы, Элиазар Маттанни атасы, Маттан Якьубну атасы болган. ¹⁶Якьуб Мариямны эри Юсупну атасы болган. Мариямдан да Месигь* деп айтылагьан Иса тувгьан.

¹⁷Ибрагьимден Давутгьа ерли он дёрт наслу бар болган. Давутдан да Бабилге сюрюм этилгинче он дёрт наслу бар болган. Бабилге сюрюм этилгенден сонг Месигьге ерли де он дёрт наслу бар болган.

Иса Месигьни тувмакьлыгьы

¹⁸Иса Месигьни тувмакьлыгьы булай болган: анасы Мариям Юсупгьа гелешинип турагьан заманда, болажакь эри булан кьошулгьанча, о Аллагьны Ругьуну гючю булан яшгьа токътагьаны аян бола. ¹⁹Мариямны гелешмиши Юсуп бир муьмин адам болган. О халкьгьа хабар салып, кьатынын биябур этме суймей, ондан яшыртгьын айрылып кьалмагьа токъташа. ²⁰Юсуп шолай этме хыяллы болгьанда, огьар тюшюнде Раббиз йиберген малайик гёрюнюп, булай дей:

– Гьей Давутну Наслусу Юсуп! Мариямны кьатын этип алмагьа кьоркьма, неге тююл ондан туважакь яш Аллагьны Ругьундандыр. ²¹О Улан табажакь, Огьар да сен Иса деп ат кьоярсан. Неге тююл де, О Оз халкьын гюнагьдан кьутгьаражакь.

²²Булар барысы да Раббизни пайхаммардан таба айтгьан булай сёзлери яшавгьа чыкьсын учун болган гьакь зат:

²³ *Бу кьыз айлы болажакь ва бир улан табажакь.*

Огьар Иммануйыл деп айтылажакь.

Бу буса «Аллагь бизин булан» демекдир.

* 1:16 *Месигь* – бу сёзю маьнасы «тангланган» демекдир. Бу дюньягьа кьутгьарылып гелтирмек учун, Аллагь Иса Месигьни танглаган. Сёзлюкте де кьара.

²⁴ Юсуп юхусундан уяна. Раббиз ийберген малайик оьзюне буюрган кюйде этип, Мариямны кьатын этип ала. ²⁵ Амма кьатыны улан тапгынча, эри огьар ювуклашмай тура. Юсуп яшына Иса деп ат кьоя.

Гюнтувуш алимлер Исагьа сужда этелер

2 ¹ Иса Гьирод пачаны девюрюнде Ягьудеяны Байтлагьам шагьарында тува. Шо заманда гюнтувушдан Ерусалимге алимлер* геле.

² Олар булай дей:

– Ягьудилени тувгьан пачасы кьайдадыр? Биз гюнтувушда Ону юлдузу тувгьанны гьрюп, Огьар сужда этме гелгенбиз.

³ Шону эшитгенде, Гьирод пача да, ону булан бирге Ерусалимни халкьыны кеп яны да адап кьала. ⁴ Бары да баш дин кьуллукьчуланы** да, дин алимлени де жыйып, Гьирод олагьа Месигь кьайда тувмагьа болур деп сорай. ⁵ Олар да булай дей:

– Ягьудеяны Байтлагьам шагьарында, неге тьогюл пайхаммар булай язгьан:

⁶ *Гьей сен Ягьудея топурагьындагьы Байтлагьам, Ягьудеяны баш шагьарларыны арасында сен инг гиччиси саналмайсан.*

Неге тьогюл де, исрайыл халкьымны гьайын этеген башчы сенден чьгьажакь.

⁷ Шо заман Гьирод, алимлени де яшыртгьын чакьырып, олардан юлдуз не вакьти гьрюнгенин биле. ⁸ Алимлени Байтлагьамгьа йибере туруп, о булай дей:

– Барып, яшны гьакьында тындырыкьлы кюйде билип кьарагьыз. Ону гьргенде, магьа билдиригиз, мен де барып Огьар сужда этейим.

⁹ Пачаны сьзюне тынглап, алимлер ёлгьа тьушелер. Алимлер гюнтувушда гьрген бу юлдуз оланы алды булан юрюп тура, ахырда да яш бар ерни устьюне гелип токьтай. ¹⁰ Юлдузну гьргенде, олар бек сюенелер!

¹¹ Уьйге гирип, анасы Мариям да булан яшны гьрелер. Олар ерге кьап-ланып, Огьар сужда этелер. Сандыкьларын ачып, Огьар савгьат этип алтын да, эки тюрлю арив ийисли зат да берелер. ¹² Олар тьюшюнде Гьиродну янына кьайтып бармасын деп буварыв ала, сонг башгьа ёл булан оьз уьлкесине кьайталар.

* 2:1 *Алимлер* – юлдузлагьа кьарап, не ерде не зат болагьанны билеген гьакьылы адамлар, башгьачалай, юлдуз санавчулар.

** 2:4 *Дин кьуллукьчу* – ягьудилерде Ерусалимдеги ибадатханада этилеген кьурбанны Кьанунгьа кьыйышывлу кюйде юртеген адам болгьан.

Мисриге кьачы

¹³ Алимлер ёлгьа тьюшгенден сонг, Раббиз ийберген малайик, Юсупгьа тьюшюнде гьрюнюп, булай дей:

– Тур, яшны да, анасын да алып, Мисриге кьач. Мен сагьа айтгьынча, онда тур. Яшны оьлтюрмек учун, Гьирод Ону излемеге сюе.

¹⁴ Юсуп туруп, яшны да, анасын да алып, гече булан Мисриге гете. ¹⁵ Гьирод оьлгюнче, Юсуп онда тура. «Мен Уланымны Мисриден чакьырып гелтирдим», – деп пайхаммардан таба Раббиз айтгьан сьз-лер шолой яшавгьа чьгьа.

¹⁶ Алимлер оьзюн алдатгьанын гьрюп, Гьирод бек кьзаплана. Байтлагьамда да, ону айланасында да тувгьан эки йылгьа ерли чагьындагьы, алимлерден оьзю билген вакьтиде тувгьан бары да улангьашланы оьлтюрсюнлер деп, онда адамлар йибере. ¹⁷⁻¹⁸ Шо заман Еремия пайхаммардан таба айтылгьан булай сьзлер яшавгьа чьгьа:

*Рама деген шагьарда бир сес – йылав да, уллу яс да – эшитиле;
Рагьыл оьзюню яшлары учун яс эте, сабурлукь этме болмай,
неге тьогюл олар дагьы ёкь.*

Мисриден кьайты

¹⁹ Гьирод оьлген сонг, Раббиз ийберген малайик Мисриде Юсупгьа тьюшюнде гьрюне. ²⁰ О булай дей:

– Тур, яшны да, анасын да алып, Исрайыл топурагьына кьайт, неге тьогюл яшны оьлтюрме сюегенлер оьзлер оьлгенлер. ²¹ Юсуп, туруп, яшны да, анасын да алып, Исрайыл топурагьына геле.

²² Ягьудеяда атасы Гьиродну ерине уланы Аргьелай пача болгьанны эшитгенде буса, Юсуп онда бармагьа кьоркьа. Тьюшюнде буварыв алып, о Галилеягьа чьгьып гете. ²³ Онда гелип, о Назарет деген шагьарда ер-леше. «Огьар назаретли деп айтылажакь» деген пайхаммарны сьзлери яшавгьа чьгьа.

Ягьия пайхаммарны Аллагьа кьуллукь этивю

3 ¹ Шо гюнлерде Ягьия пайхаммар арагьа чьгьып, Ягьудеяны дангьылында булай сьйлемеге башлай:

² – Товба этигиз! Аллагь сизге гьакимлик этежек заман ювуклаша тура! ³ Ягьияны гьакьында Ешая пайхаммар айтгьан сьз муна шудур:

*Дангьлда биревню гьючлю сеси эшитиле;
Раббизге ёл гьазирлегиз!
Огьар ёлланы тьюз этигиз!*

⁴ Ягьияны тьое юнден этилген опурагьы, белинде кьайыш белбаву болгьан. Ону ашы кьыр бал ва ченгертки болгьан. ⁵ Ону янына Ерусалимден,

бютюн Ягудеядан ва Ёрдан озенни айлана якъларындан адамлар гелелер. ⁶Адамлар гюнагыларына мюкюр болалар. Ягъия да оланы, Ёрдан озенде сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшура.

⁷Ягъия, сувгъа чомуп, озлени Аллагъгъа тапшурсун деп янына гелеген бир хыйлы фарисейлени ва саддукейлени* гёргенде, олагъа булай дей:

– Гъей йыланни наслулары! Аллагъны болажакъ жазасындан къутуларсыз деп сизге ким буварды? ⁸Сиз гертиден де товба этгенигизни гёрсетеген кюйде яшагъыз. ⁹Озьюгюзге янгыз: «Атабыз Ибрагъимдир», – деп айтмакълыкъ таманлыкъ эте деп ойлашмагъыз. Неге тюгюл де, сизге айтаман: Аллагъ Ибрагъимге бу ташлардан авлетлер яратмагъа да бола. ¹⁰Аллагъ балтаны тереклеге тюзлеп тура. Яхшы емиш бермейген гъар-бир терек гесилип, отгъа ташланыр.

¹¹Товба этгенигизни белгиси гысапда мен сизин, сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшураман, амма менден де къудратлысы гележек. Мен Ону багъынчагъына да гелмеймен. О сизин Аллагъны Ругъуна ва отгъа чомажакъ. ¹²Иннырын тазаламакъ, будайын жыйып, беженине тёкмек учун, Ону къолунда кюреги бар, къувугъун буса сёнмежек отда яндыражакъ.

Ягъия, Исаны сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшура

¹³Шо заман Ягъия Озьюн сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшурсун деп, Галилеядан Ёрдан озенге ону янына Иса да геле. ¹⁴Ягъия:

– Сен мени сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшурмагъа герек эдинг, Сен буса мени яныма Озьюнг гелгенсен! – деп сёйлеп, Ону токътатмагъа сюе.

¹⁵Иса огъар булай жавап бере:

– Гъали къой, шолай болсун. Аллагъ бизден сюеген затны шолай этербиз.

Шо заман Ягъия Огъар рази бола. ¹⁶Иса сувдан чыгып гелегенде, кёклер ачылып, Аллагъны Ругъу гёгюрчюндей бир гёрюнюште устьюне багып тюшюп гелегенин гёре ва ¹⁷кёкден:

– Бу Мени сююмлю Уланымдыр. О Мени къуванчымдыр! – деген бир сес чалына.

Иса сынала

4 ¹Шондан сонг Аллагъны Ругъу, Исаны иблинге сынатып къарамакъ учун, дангылгъа элте. ²Къыркъ гюн ва къыркъ гече бир зат да ашамай тургъандан сонг, Иса бек ач бола. ³Ону сынагъан иблис, ювукълашып, булай дей:

* ^{3:7} *Фарисейлер ва саддукейлер* – ягъудилени арасында тувулунгъан дин ва сиясат бёлюклер. Сёзлюкге де къара.

– Эгер Сен Аллагъны Уланы бусанг, бу ташлар ашлагъа айлансын деп буюр.

⁴Иса огъар булай дей:

– Сыйлы Язывларда: «Инсан янгыз бир аш булан яшамас, Аллагъны авзундан чыгъагъан гъар сёз булан яшар», – деп язылгъан.

⁵Сонг иблис, Ону сыйлы шагъар болгъан Ерусалимге алып гелип, ибадатхананы инг бийик къалкъысына миндире. ⁶Иблис Огъар булай дей:

– Эгер Сен Аллагъны Уланы бусанг, тюпге багып атыл, неге тюгюл: «Сени сакъласын деп, О малайиклерине буйрукъ этежек» ва «Олар да, аягъынг ташгъа сюрюнемсин деп, сени къолуна гётерип юрюжеклер», – деп язылгъан чы.

⁷– «Раббибиз Аллагъны сынама», – деп де язылгъан, – дей Иса огъар.

⁸Сонг иблис Ону бир бек бийик тавну башына алып бара, Огъар дюньяны бары да пачалыкълары ва олардагы бары байлыкъланы гёрсете. ⁹О Исагъа:

– Эгер алдымда ятып, магъа сужда этсенг, буланы барын да Сагъа бережекмен, – дей.

¹⁰Шо заман Иса огъар булай дей:

– Ари тай Менден, иблис! «Раббибиз Аллагъгъа да сужда эт ва бир Огъар Озьюне къуллукъ эт», – деп язылгъан Сыйлы Язывларда.

¹¹Шо вакъти иблис Ону къоюп гете. Малайиклер шоссаягъат гелип, Исагъа къуллукъ этме гиришелер.

Иса Галилеяда

¹²Ягъияны тутуп туснакъгъа салгъанын эшитгенде, Иса къайтып Галилеягъа геле. ¹³Амма Назаретде токътамай, Зебулунну ва Нафталини ювугъунда Галилея кёлню ягъасындагы Капернагъум деген юртгъа гёчюп токътай. ¹⁴Аллагъ Ешая пайхаммардан таба айтгъан булай сёзлер яшавгъа чыгъа:

¹⁵ *Ёрдан озенни ари янында, кёлге барагъан ёлдагъы Зебулун топурагъы, Нафтали топурагъы!*

Ят халкълар яшайгъан Галилея!

¹⁶ *Къарангылыкъда яшагъан халкъ бир уллу шавла гёрген. Оylumню гёленткисини тюбюнде яшагъанлагъа да ярыкъ гёрюнген.*

¹⁷Шо замандан тутуп Иса:

– Товба этигиз! Аллагъ сизге гъакимлик этежек заман ювукълаша тура! – деп билдирмеге башлай.

Исаны башлагъы якъчылары

¹⁸ Бир керен Галилея кёлню ягъасындан оьтюп барагъанда, Иса эки агъа-инини – Петер деп де айтылагъан Симонну ва ону иниси Андрейни кёлге тор ташлай туруп гёре. Олар балыкъчылар болгъанлар.
¹⁹ Иса олагъа:

– Гелигиз! Мени артыма тюшюгюз! Мен сизин балыкъ тутагъанлар тюгюл, инсан тутагъанлар этермен, – дей.
²⁰ Олар торларын да кююп, шоссагъат Ону артына тюшелер.

²¹ Ондан бираз ари бара туруп, Иса дагъы да эки агъа-инини – Зеведейни уланы Якъубну ва ону иниси Югъанны гёре. Олар атасы Зеведейде булан къайыкъда торлар ямай тура болгъан. Иса оланы да чакъыра.
²² Агъа-инилер де, къайыкъны ва атасын кююп, шоссагъат Ону артына тюшелер.

Иса халкъга къулукъ эте

²³ Иса, синагогларда Аллагъны каламын англата туруп, Аллагъны гъакимлигини гъакъындагъы бу Сююнч Хабарны билдире туруп, адамланы гъар тюрю аврувларын ва сыркъавларын сав эте туруп, бютюн Галилеядан айлана.
²⁴ Ону гъакъындагъы хабар бютюн Суриягъа яйыла. Исаны янына бары да зайыпланы, гъар тюрю аврувлардан ва сыркъавлардан азап чегип турагъанланы, жинлилени, аврув тутагъанланы, санлары тербенмейген болгъанланы гелтирелер. Иса да оланы сав эте.
²⁵ Галилеядан, Оншагъардан, Ерусалимден, Ягъудеядан, Ёрдан оьзенни ари янындан да кёп халкъ Ону артына тюше.

Герти насип

5 ¹ Халкъны гёргенде, Иса тавгъа чыгып олтура. Ону янына якъчылары геле.
² Оланы уйрете туруп, Иса булай дей:

³ – Насиплилердир ругъ якъдан харлы болгъанлар! Аллагъны гъакимлиги олар учундур.

⁴ Насиплилердир яслы болгъанлар! Аллагъ оланы гёнгюн алажакъдыр.

⁵ Насиплилердир саламат адамлар! Дюнъя оланыки болажакъдыр.

⁶ Насиплилердир муьминликге ачыгып сувсайгъанлар! Аллагъ оланы тойдуражакъдыр.

⁷ Насиплилердир рагъмулулар! Аллагъ олагъа рагъму этежекдир.

⁸ Насиплилердир юреги тазалар! Олар Аллагъны гёрежекдир.

⁹ Насиплилердир ярашывлукъ учун чалышагъанлар! Олагъа Аллагъны авлетлери деп айтылажакъдыр.

¹⁰ Насиплилердир Аллагъ сюйгенни этгени учун гъызарланагъанлар! Аллагъны гъакимлиги олар учундур.

¹¹ Мени якъчыларым деп сизин хорлап, гъызарлап, сизге гъар тюрю яла ябагъан заманда сиз насиплилерсиздир!
¹² Сююнюгюз ва къуваныгъыз! Неге тюгюл де, кёклерде сизин уллу савгъат къаравуллагъандыр. Сизден алда болгъан пайхаммарланы да шолай гъызарлагъандыр.

Туз булан шавла

¹³ – Сиз дюньяны тузусудур. Амма туз тузлу татывун тас этсе, огъар тузлу татывну не булан бермеге болур? О бир затгъа да ярамайгъан болур. Ону инсанланы аякъ тюбюне ташлар!

¹⁴ Сиз дюньяны шавласысыздыр. Тавну уьстюнде къурулгъан шагъар гёрюнмей кълмагъа болмас.
¹⁵ Бирев де янагъан чыракъгъа къаплап савутну салмас. Терсине, уйдегилеге барына да ярыкъ берсин учун, чыракълыкъгъа салыр.
¹⁶ Сизин шавлагъыз инсанлагъа ярыкъ берсин дагъы. Шолайлыкъда, олар сизин яхшы ишлеригизни гёрер ва сизин кёклердеги Атагъызгъа алгъышлар этер.

Мусаны Къануну гъакъында

¹⁷ – Мен Мусаны Къанунун* яда пайхаммарланы язгъанларын бузмагъа гелген деп ойлашмагъыз. Мен бузмагъа тюгюл, олар айтгъанны яшавгъа чыгъармагъа гелгенмен!
¹⁸ Гертисин сёйлеймен сизге: кёк де, ер де тайып, ёкъ болмай туруп, бары да зат тамамланмай туруп, Къанундан гиччи бир гъарп яда бир гъыз таймажакъ.
¹⁹ Къанундагъы буйрукъланы инг гиччилерини бирин буса да ким бузуп, башгъаланы да шогъар уйретсе, Аллагъны гъакимлигини тюбюндегилерден о лап гиччиси деп саналажакъ. Къанундагъы буйрукъланы ким кютюп, башгъаланы да шогъар уйретсе, Аллагъны гъакимлигини тюбюндегилерден о уллусу деп гысапланажакъ.
²⁰ Сизге айтаман: эгер сиз Аллагъ сюегенни фарисейлерден ва дин алимлерден эсе яхшы кютмесегиз, сиз Аллагъны гъакимлигини тюбюне тюшмежексиз.

Ачувну гъакъында

²¹ – Сизин ата-бабаларыгъызгъа: «Адам оьлтюрме! Ким оьлтюрсе, шо этген иши саялы дуванны алдында жавап бережек», – деп айтгъанны сиз билесиз.
²² Сизге айтаман: оьзюню къардашына къаршы къазапланагъан гъар ким дуванны алдында жавап бережек. Ким оьзюню къардашын мысгъылласа, о оьр мажлисни алдында жавап бережек. Ким биревге гъайгев деп айтса, огъар жагъаннемни оту тийишлидир.
²³ Эгер Аллагъгъа этеген къурбанынгны къурбанлыкъны салагъан ерни

* 5:17 *Мусаны Къануну* – Аллагъ Муса пайхаммардан таба берген дин насигъатлар ва буйрукълар.

алдына гелтирген заманда, кьардашынгны сагъа хатири кьалгъаны эсинге гелсе, ²⁴ кьурбанынгны онда кьоюп кьой. Бир башлап барып кьардашынг булан яраш, сонг кьайтып гелип кьурбанынгны эт.

²⁵ Эгер де сени бирев дуванханагъа элте буса, ону булан ёлда ярашма кьара. Ёгъесе, о сени дуванчыны янына гелтирер, дуванчы сени туснакчыны кьолуна берер, туснакчы да сени туснакчыгъа салар. ²⁶ Гертисин сёйлеймен сагъа: лап ахырынчы нохуратынга ерли борчунгну бермесенг, сен туснакчдан чыкъмассан.

Эр-къатынны гьакъында

²⁷ – Сиз: «Зина этме!» – деп айтылгъанны эшитгенсиз. ²⁸ Мен буса айтаман сизге: къатынгишиге гёз салгъан гиши де юрегинден ону булан зина этген болур. ²⁹ Эгер онг гёзюнг сени гюнагъгъа тарта буса, ону чыгъарып ташла! Неге туююл де, сени бютюн кьаркъаранг жагъаннемге тюшгенден эсе, санларынгдан бириси ёкъ болмакылыгы оьзюнг учун яхшыдыр. ³⁰ Эгер онг кьолунг сени гюнагъгъа тарта буса, ону гесип ташла! Неге туююл де, сени бютюн кьаркъаранг жагъаннемге тюшгенден эсе, санларынгдан бириси ёкъ болмакылыгы оьзюнг учун яхшыдыр.

³¹ «Ким къатынындан айрыла буса, ону булангъы гебини бузулгъанны гьакъында шагъатнама берсин», – деп айтылгъан. ³² Мен буса айтаман сизге: зинадан башгъа бир себепге гёре де къатынындан айрылгъан адам ону зина этмеге борчлу этедир. Ким эрден айрылгъан къатынны алса, шо оьзю де зина этеген боладыр.

Антны гьакъында

³³ – Сиз: «Антынгни бузма! Раббизини алдында этген антларынгни кют!» – деп айтылгъанны да эшитгенсиздир. ³⁴ Мен буса айтаман сизге: негъакъ ант этмегиз. Не кёклер булан ант этмегиз, неге туююл о Аллагъны тахыдыр. ³⁵ Не ер булан ант этмегиз, неге туююл о Ону аякъ басагъан еридир. Не Ерусалим булан ант этмегиз, неге туююл о уллу Пачаны шагъарыдыр. ³⁶ Башыгъыз булан да ант этмегиз, неге туююл сиз бир туююгюзню де я акъ, яда кьара этип болмайсыздыр. ³⁷ Сени сёзюнг дюр буса, «дюр», туююл буса, «туююл» болсун; мундан артыгъы иблисендир.

Оьч алыгну гьакъында

³⁸ – Сиз: «Гёз учун – гёз, тиш учун – тиш», – деп айтылгъанны да эшитгенсиздир. ³⁹ Мен буса айтаман сизге: сагъа яманлыкъ этген гишиге кьаршылыкъ этме. Ким сени онг ягъынга ура буса, огъар урма сол ягъыгъны да бакъдыр. ⁴⁰ Ким сени булан дувангъа тюшюп,

гёлегингни чыгъарып алмагъа сюе буса, огъар уьст гийимингни де бер. ⁴¹ Ким сени оьзю булан бир минг абат ёл юрюмеге борчлу эте буса, ону булан эки минг абат ёл юрю. ⁴² Эгер сенден бирев бир зат тилесе, бер. Сенден борчгъа алма сюегенден де юзюнгню бурма.

Душманланы сююв

⁴³ – Сиз: «Ювукъларынгни сюй! Душманларынгни буса сюйме!» – деп айтылгъанны эшитгенсиздир. ⁴⁴ Мен буса айтаман сизге: душманларыгъызны сююгюз, сизин гьызарлагъанлар учун дуа этигиз. ⁴⁵ Шолайлыкъда, сиз кёклердеги Атагъызны авлетлери болурсуз. Неге туююл де, О гюнешге яман адамланы да, яхшы адамланы да уьстюнде тув деп буйрукъ этедир, муьмин болгъанлар учун да, гюнагълылар учун да янгур явдурадыр. ⁴⁶ Эгер сиз янгыз оьзюгюзню сюегенлени сююп кьойсагъыз, сизге Аллагъ не учун савгъат бермеге болур? Ясакъчылар да шолай этмейми дагъы? ⁴⁷ Сиз янгыз кьардашларыгъызгъа илиякылы бола бусагъыз, онда башгъа тамаша кьалдырардай не зат бар дагъы? Имансызлар да шолай этмейми дагъы? ⁴⁸ Кёклердеги Атагъыз нечик камил буса, сиз де шолай камил болугъуз.

Садагъаны гьакъында

6 ¹ Иса булай давам эте: – Вёрегиз, муьмин ишлеригизни адамлагъа гёрсетип айланмагъыз, ёгъесе кёклердеги Атагъыз сизге тийишлисин бермес. ² Садагъа этеген заманда, халкъны алдында макътав кьазанмакъ учун, экиюзлю адамлар синагогларда да, орамларда да этеген кюйде, гьогъой этип айланма тарыкъ туююл. Гертисин сёйлеймен сизге: олар тийишлисин алгъандыр. ³ Сен пакъырлагъа садагъа береген заманда сол кьолунг онг кьолунг не этегенни билмесин. ⁴ Береген садагъанг яшыртгъынлыкъда кьалсын, яшыртгъынлыкъны гёреген Атанг да сагъа тийишлисин бережек.

Дуаны гьакъында

⁵ – Дуа этеген заманда экиюзлюлер йимик болма. Адамлагъа гёрюнемек учун, олар синагогларда да, орамланы буччакъларында да токътап дуа этмеге сюелер. Гертисин сёйлеймен сизге: олар тийишлисин алгъандыр. ⁶ Сен буса дуа этеген заманда, уьюнге гирип, эшигингни де бегитип, гёзге гёрюнемейген Атанга дуа эт. Гёзге гёрюнемейгенни де гёреген Атанг да сагъа тийишлисин бережек.

⁷ Дуа этегенде, имансызлар йимик бош сёзлер сёйлеп турма. Кёп сёйлесе, олар Аллагъ оьзлени эшитежек деп ойлайлар. ⁸ Олагъа ошамагъыз. Сиз Оьзюнден тилегинчокъ да Атагъыз сизге не тарыкъны биледир. ⁹ Сиз булай дуа этигиз:

Гъей кёклердеги Атабыз!

Инсанлар Сени сыйлы атынгны гьюрметлесин дагы.

10 Сени гьакимлигинг токъташсын дагы.

Кёкде йимик, ерде де Сени айтганынг болсун дагы.

11 Бугюн бизге гюнлюк азыгыбызны бер.

12 Бизин гюнагыларыбыздан геч!

Бизге яманлыкъ этгенлерден барындан да биз де гечебиз.

13 Бизин артыкъ сыналагъа салма, иблистен де бизин сакъла.

¹⁴ Башгъаланы гюнагыларындан гечсегиз, кёклердеги Атагыз да сизин гюнагыларыгыздан гечер. ¹⁵ Эгер башгъаланы гюнагыларындан гечмесегиз, Атагыз да сизин гюнагыларыгыздан гечмес.

Оразаны гьакъында

¹⁶ – Ораза тутагъан заманда экиюзлюлер йимик мунглу болмагыз. Ораза тутагъанын башгъалагъа гёрсетмек учун, олар бетлерин мунгайтлар. Гертисин сёйлеймен сизге: олар тийишлисин алгъандыр. ¹⁷ Сен буса ораза тутгъанда, башынга май сюртюп, бетинги жув. ¹⁸ Шолайлыкъда, ораза тутагъанынгны башгъалагъа гёрсетмейген боларсан. Яшыртгъынлыкъдагы Атанг ораза тутгъанынгны гёрежек. Яшыртгъынлыкъда этилеген бары да затны гёреген Атанг да сагъа тийишлисин бережек.

Аллагъ ва байлыкълар

¹⁹ – Дюнъяда озюгюзге байлыкълар жыймагыз. Мунда оланы гюе де тийип, тот да ашап бузар яда уюгюзге уручулар гирип урлар. ²⁰ Озюгюзге кёклерде байлыкъ жыйыгыз. Онда оланы не гюе тийип, не тот ашап бузмас, неде уручулар урламас. ²¹ Неге туюл де, байлыгынг къайда буса, юрегинг де шонда болур.

²² Гёз кьаркьара учун бир чыракъ йимикдир. Эгер гёзлеринг сав буса, кьаркьаранг да бюгюнлей ярыкъдан толур. ²³ Эгер гёзлеринг бузукъ болса, кьаркьаранг да кьарангылыкъдан толур. Демек, сени ичингдеги ярыкъ кьарангылыкъ буса, шо кьарангылыкъ нечик уллудур дагы!

²⁴ Бирев де бир вакътини ичинде эки гьакимге кьуллукъ этме болмас: о бирин сюежек, башгъасын буса сюймежек; я бирине амин болажакъ, башгъасына буса намартлыкъ этежек. Сиз де эки затгъа – Аллагъа да, байлыкъгъа да бирче кьуллукъ этме болмассыз.

²⁵ Шогъар гёре сизге айтаман: яшамакъ учун не ашажагыгызны, не ичегегигизни, чархыгыз учун не гиегегигизни де гъайын этмегиз. Яшав ашдан, чарх да опуракъдан артыкъдыр. ²⁶ Кёкдеги кьушлагъа бир кьарагыз чы: олар не чачмайлар, не ормайлар, неде жыйып беженлеге тёмейлер. Сизин кёклердеги Атагыз оланы ашатып сакълай. Сиз

кьушлардан хыйлы да артыкъ туюлмюсюз дагы? ²⁷ Башыгызгъа къайгы этмек булан къайсыгыз озюгюзню бираз сама да узатып болажакъсыз?

²⁸ Опуракъны да не учун къайгысын этесиз? Авлакъ чечкени нечик озегенине бир кьарагыз чы: не загъмат тёмейлер, неде йип ийирмейлер, ²⁹ амма сизге айтаман: Сулайман озюню инг макъталгъан заманында да оланы бири йимик де гийинмеген. ³⁰ Эгер бугюн авлакъда озюп, тангала яламагъа ташланып къалагъан отну сама Аллагъа шолай гийиндиреген болгъан сонг, гъей имандан языкълар, сизин дагы да артыкъ гийиндирмежекми?

³¹ Шолайлыкъда: «Биз не ашайыкъ?», яда: «Не ичейик?», яда: «Не гиейик?» – деп дагы къайгы этмегиз ва сёйлемегиз. ³² Бу дюнъяны бары да имансыз халкълары шоланы гъайын этип айланалар. Кёклердеги Атагыз буса сизге шолар бары да тарыкъ экенни биле. ³³ Инг башлап Аллагъны гьакимлигине таби болмагъа ва О сюегенни этмеге къаст этигиз. Къалгъан затланы барысын да сизге О Озю бережек. ³⁴ Шогъар гёре тангалагы гюнню гъайын этмегиз! Тангалагы гюн озюню къайгысын озю этежек: гъар гюнге озюню аварасы таманлыкъ эте.

Башгъаланы айыпламакъны гьакъында

7 ¹ Иса булай давам эте:

– Башгъаланы айыпламагыз, Аллагъ сизин де айыпламас. ² Башгъаны сиз нечик айыпласагыз, Аллагъ сизин де шолай айыплар. Не оьлчев булан оьлчесегиз, сизге де шо оьлчев булан оьлченер. ³ Кьардашынгны гёзюндеги чёпню сен неге гёресен, озюнгню гёзюндеги аркьалыкъны гёрмейсен? ⁴ Яда кьардашынга: «Кьардашым, къайда, сени гёзюндеги чёпню тайдырайым», – деп нечик айтма боласан, озюнгню гёзюнде аркьалыкъ бар тура? ⁵ Гъей экиюзлю! Башлап озюнгню гёзюндеги аркьалыкъны тайдыр, кьардашынгны гёзюндеги чёпню нечик тайдырма герекни шо заман гёрерсен.

⁶ Сыйлы затланы итлеге бермегиз, олар устюгюзге чабып, сизин паралар. Жавгъарланы донгузланы алдына ташламагыз, олар шоланы аякъ туюне салып таптар.

«Тилегиз, излегиз, кьагъыгыз»

⁷ – Тилегиз – сизге берер, излегиз – табарсыз, эшикни кьагъыгыз – сизге ачар. ⁸ Неге туюл де, гъар тилеген – алар, излеген – табар, эшикни кьакъгъангъа да – ачылар.

⁹ Арагыздан къайсы ата уланы аш тилегенде, таш берер? ¹⁰ Яда балыкъ тилегенде, балыкъны орнуна йылан берер? ¹¹ Шолайлыкъда, эгер

сиз оьзюгюз яман бусагъыз да, авлетлеригизге яхшы савгъатлар берип бола бусагъыз, кёклердеги Атагъыз буса дагъокъ да Оьзюнден тилейгенлеге яхшы савгъатлар берер!

¹²Шогъар гёре, адамлар сизин учун не этгенни сюе бусагъыз, олар учун сиз де шолай этигиз. Бютюн Къанун да, пайхаммарланы сёзлери де шогъар асаслана!

Тар къапулар

¹³– Тар къапудан гиригиз, неге тюгюл жагъаннемге элтеген къапу генгдир ва ёл эркиндир. Ондан гирегенлер кёпдюр. ¹⁴Яшавгъа элтеген къапу тардыр ва ёл тыгъысдыр. Ону табагъанлар аздыр.

Терек емишинден таньлар

¹⁵– Ялгъан пайхаммарлардан сакъ болугъуз! Олар сизин яныгъызгъа къойгъа ошап гелирлер, гъакъыкъатда буса олар йыртгъыч бёрюлердир. ¹⁶Оланы сиз емишине, демек ишлерине, къарап таныжакъсыз. Гоган улькюлерден юзюм яда тегенек улькюлерден инжир жыямы? ¹⁷Яхшы терек яхшы емиш берер, яман терекни де емиши яман болур. ¹⁸Яхшы терек яман емиш бермес, яман терек де яхшы емиш бермес. ¹⁹Яхшы емиш бермейген гъар терек, гесилип, отгъа салынар. ²⁰Шолайлыкъда, оланы емишине къарап таныжакъсыз.

²¹Магъа: «Я Раббим! Я Раббим!» – дейген гъар ким Аллагъны гъакимлигини тубюне тюшмежек. Онда янгыз кёклердеги Атамны сюегенин этегенлер болажакълар. ²²Шо заман кёплер Магъа: «Я Раббим! Я Раббим! Биз Сени атынгдан сёйледик. Сени атынг булан жинлени къуваладыкъ. Сени атынг булан бир кёп мужизатлар гёрсетдик!» – деп айтажакълар. ²³Шо заман Мен де олагъа: «Мен сизин бир заманда да таньмай эдим. Менден ари тайыгъыз, сиз барыгъыз да яманлыкъ этегенлерсиз!» – деп тувра айтажакъман.

²⁴Шолайлыкъда, Мени бу сёзлериме тынглап, буланы кютеген гъар ким ташны уьстюнде уьй къургъан гъакъыллы адамгъа ошап къалажакъ. ²⁵Янгулар явду, оьзенлер ташыды, еллер эшди, олар барысы да шо уьйге бакъды. Амма о авмады, неге тюгюл о ташны уьстюнде къурулгъандыр. ²⁶Мени бу сёзлериме тынглап, буланы кютмейген адам буса оьзюню уьюн къайырны уьстюнде къургъан гъайгев адамгъа ошап къалажакъ. ²⁷Янгулар явду, оьзенлер ташыды, еллер эшди, олар барысы да шо уьйге бакъды. Уьй буса, авуп, бюс-бютюнлей бузулду.

²⁸Иса бу сёзлени сёйлеп битгенде, барысы да О англатагъан затлагъа гъайранлыкъ этелер. ²⁹О дин алимлер йимик тюгюл, Аллагъ берген гъакимлиги булангъы бир адам йимик уьйретген.

Яман гён аврувлуну сав этив

8 ¹Иса тавдан тюшгенде, Ону арты булан кёп халкъ бара. ²Яман гён аврувлу бир адам, Огъар ювукълашып, тизден туруп:

– Я Раббим! Эгер сюйсенг, Сен мени сав этип болажакъ эдинг, – деп ялбара.

³Иса, къолун узатып, авруйгъан адамгъа тийип:

– Сюемен, сав бол, – дей. Шоссагъатына ону авруву тайып къала.

⁴Сонг Иса огъар:

– Вёре, биревге де айтмассан, барып дин къуллукъчугъа гёрюн. Аврувдан тазалангъанынг саялы, Муса буюргъан кюйде къурбан эт. Къурбан этгенинг сени къолай болгъанынга шагъатлыкъ этежек, – дей.

Юз асгерни башчысыны къулун сав этив

⁵Иса Капернагъумгъа гиргенде, юз асгерни башчысы гелип, Огъар:

⁶– Я Раббим! Мени бир къулум авруп ятгъан, тербенип болмай, кёп азап чегип тура, – дей.

⁷Иса огъар:

– Мен гелип ону сав этермен, – дей.

⁸Амма юз асгерни башчысы огъар булай дей:

– Я Раббим! Сен мени уьюме гирмеклигинге мен лайыкълы тюгюлмен. Тек Сен бир сёз сёйлесенг, мени къулум сав болуп къалажакъ эди. ⁹Мен де оьзюмню гъакимимни табилигиндеги бир адамман, мени табилигимде де асгерлер бар. Бирине: «Гет!» – деймен – гете, башгъасына: «Гел!» – деймен – геле, къулума да: «Муну эт!» – деймен – эте.

¹⁰Бу сёзлени эшитгенде, Иса огъар тамашалыкъ этип, Оьзюню арты булан гелеген халкъгъа булай дей:

– Гертисин сёйлеймен сизге: гъатта Исрайылда да Мен бу къадар уллу имангъа къаршы болмадым. ¹¹Сизге айтаман: гюнтувушдан да, гюнбатышдан да бир хыйлылар гележеклер. Аллагъ гъакимлик этеген ерге гелип, тепсини айланасында Ибрагъим де, Исгъакъ да, Якъуб да булан бирче олтуражакълар. ¹²Аллагъны гъакимлигини тубюне тюшмеге герекли болгъанлар буса тыш янгъа, къарангылыкъгъа ташланажакъ. Онда йылав-яс болажакъ, тишлер къыжыражакъ.

¹³Сонг Иса юз асгерни башчысына:

– Уьюнге къайт, сагъа иманынга гёре болсун, – дей. Шоссагъат ону къулу да сав болуп къала.

Иса кѣлени сав эте

¹⁴ Петерни уюне гелгенде, Иса ону къайнанасы иссиликден авруп ятганны гѣре. ¹⁵ Иса къатынны къолуна тийгендокъ, ону иссилиги тайып къала. Сонг къатын да туруп, Огъар тепси къура.

¹⁶ Ахшам болганда, Исаны янына бир хыйлы жинли гишилени гелтирелер. О сѣз булан жинлени къувалай ва бары да авруйгъанланы сав эте. ¹⁷ «О зайыплыкъларыбызны тайдырды, аврувларыбызны алды», — деп Ешая пайхаммар айтгъан сѣзлер яшавгъа шолай чыгъа.

«Мени артыма тюш!»

¹⁸ Айланасына кѣп халкъ жыйылгъанын гѣрюп, Иса якъчыларына кѣлню бириси ягъына юзюп чыкъмакъны буюра. ¹⁹ Шо заман бир дин алим гелип, Огъар:

— Устазым! Сен къайда барсанг да, мен Сени артынг булан гележек-мен, — дей.

²⁰ Иса огъар:

— Тюлкулени инлери, кѣкде учагъан къушланы уялары сама бар. Мени, Инсанны Уланыны, буса башымны сыйындырмагъа ерим де ъкъ, — дей.

²¹ Якъчыларындан бир башгъасы Огъар:

— Я Раббим! Бир алдын уйге барып, атамны гѣмюп гелмеге изну бер, — дей.

²² Иса да огъар:

— Гел! Мени артыма тюш! Оъюлени ѡзлер ѡъюлер гѣмсюн-лер, — дей.

Иса алатоланны токътата

²³ Иса къайыкъгъа мине. Арты булан якъчылары да минелер. ²⁴ Бирден кѣл бек гъалекленип гете, гъатта къайыкъны толкъунлар батдырып къойма аз къала. Иса буса юхлап тура. ²⁵ Якъчылары гелип, Ону уятып:

— Я Раббиз! Бизин къутгъар, бата турабыз! — дейлер.

²⁶ Иса олагъа:

— Гъей имандан языкълар, мунча неге къоркъасыз? — дей. Сонг туруп, елни ва кѣлню гъалекленгенин токътата. Бир шыплыкъ болуп къала. ²⁷ Якъчылары буса:

— Еллер де, кѣл де ѡзюне таби болагъан Бу Кимдир? — деп гъайранлыкъ этелер.

Жинлилени сав этив

²⁸ Иса Галилея кѣлню бириси ягъасында ерлешген гадаренлилени топурагъына гелген заманда Ону къабурлардан чыкъгъан эки жинли адам къаршылай. Олар о даражада бек къутургъан болгъан чы, гъатта шо ѣлдан бирев де юрюп болмай болгъан. ²⁹ Олар:

— Гъей Аллагъны Уланы, бизден не сюесен? Мунда бизге белгиленген болжалдан алда азап берме гелгенмисен? — деп къычыралар.

³⁰ Олардан бираз ариде отлайгъан бир уллу донгуз сирив болгъан.

³¹ Жинлер Исагъа:

— Бизин къувалай бусанг, шо сиривдеги донгузланы ичлерине гирме сама изну бер! — деп тилейлер.

³² Иса олагъа:

— Барыгъыз! — дей.

Жинлер де, адамлардан чыгып, донгузланы ичлерине гирелер. Шонда савлай донгуз сирив, чабып йиберип, учурумдан таба кѣлге тюшюп, сувгъа батып къала. ³³ Донгуз сакълагъанлар буса, шагъаргъа къачып, донгузлагъа ва жинли адамлагъа болгъан бары да затны хабарлайлар. ³⁴ Шо заман Исаны къаршыламагъа бютюн шагъар чыгъа. Ону гѣрюп, Огъар ѡзлени ерлеринден ариде турсун деп тилей.

Иса тербенип болмайгъан аврувну сав эте

9 ¹ Къайыкъгъа да минип, Иса бириси якъгъа чыгъа ва ѡзюню шагъарына геле. ² Шонда Ону янына тербенип болмай авруйгъан бир адамны ятывдагъы кююнде гелтирелер. Аврувну гелтиргенлени иманы барын гѣрюп, Иса тербенмейген шо адамгъа:

— Балам, къаст этип йибер! Сени гюнагъларынгдан гечилди! — дей.

³ Шо заман дин алимлерден бир нечеси:

— Бу Адам капир затланы сѣйлей, — деп ойлалашалар.

⁴ Оланы ойларын билип, Иса олагъа булай дей:

— Неге юрегигизге яман затланы аласыз? ⁵ Къайсы рагъатдыр айтмагъа: «Сени гюнагъларынгдан гечилди», — демекми, ѣгъесе: «Туруп, юрюп йибер», — демекми? ⁶ Мени, Инсанны Уланыны, бу дюньяда гюнагълардан гечмеге къудратым барны сиз гъали гѣрерсиз.

Сонг тербенип болмай авруйгъан адамгъа:

— Туруп, ятывунгну да алып, уюнге бар, — дей. ⁷ О да туруп, уюне гете. ⁸ Шону гѣргенде, халкъ къоркъа. Инсанлагъа шолай къудрат берген Аллагъгъа макътав эте.

Иса Маттайны сайлай

⁹ Иса ондан оьтүп барагъанда, ясакъ жыгъан ерде олтургъан Маттай деген бир адамны гөрюп, огъар:

– Гел, Мени артыма тюш! – дей. Маттай да туруп, Ону артына тюше.

¹⁰ Иса Маттайны уьюнде олтуруп ашап турагъанда, онда бир кёп ясакъчылар да, гюнагълылар да гелип, Иса ва Ону якъчылары булан бирче олтуралар. ¹¹ Шону гөргенде, фарисейлер ону якъчыларына:

– Сизин устазыгъыз неге ясакъчылар да, гюнагълылар да булан бирче олтуруп ашай? – деп сорай.

¹² Шону эшитгенде, Иса олагъа булай дей:

– Эмчи савлагъа тюгюл, аврулагъа тарыкълы бола. ¹³ Барыгъыз, «Къурбанны тюгюл, Мен рагъмуну сюемен» деген сөзлени маънасын уйренип гелигиз. Мен муьминлени тюгюл, гюнагълылары чакъыр-макъ учун гелгенмен.

Оразаны гъакъында

¹⁴ Шо заман Ягъияны якъчылары Ону янына гелип:

– Биз де, фарисейлер де не учун ораза тутабыз, Сени якъчыларынг буса ораза тутмайлар? – деп сорайлар.

¹⁵ Иса олагъа булай жавап бере:

– Тойда болгъан адамлар оьзлени янында гиев бар тура, ораза да тутуп, пашман болуп боламы? Амма оланы янындан гиевню алып гетеген гюн гелер, шо заман олар да ораза тутарлар.

¹⁶ Гьеч бирев де эсги опуракъгъа янгы къумачдан ямав салмас, неге тюгюл янгы къумачдан салынгъан ямав гирип, гиччи болур, эгисин тартышдырып йыртар, йыртыгъы да дагъы да уллу болур. ¹⁷ Гьеч бирев де эсги тулукълагъа янгы чагъырны тькмес. Тьксе, тулукълар йыртылар, чагъыр ерге тьгюлер ва тулукълар ярахсыз болур. Янгы чагъырны янгы тулукълагъа тьгер. Шолай этсе, экиси де сакъланыр.

Гъакимни кызы ва авруйгъан къатын

¹⁸ Иса олагъа бу сөзлени сөйлейгенде, янына бир гъаким адам гелип, Огъар:

– Буссагъат кызым оьлюп къалды. Гелип, огъар къолунгуну бир тийдирсенг, о сав болуп къалажакъ эди! – деп, тизден туруп тилей.

¹⁹ Иса, туруп, якъчылары да булан ону артына тюшюп гете.

²⁰ Он эки йылдан берли кыаны гетип авруйгъан бир къатын, ардан таба гелип, Исаны опурагъыны этегине тие.

²¹ – Ону опурагъына бир сама тийсем, сав болуп къалажакъ эдим, – дей о оьз-оьзюне.

²² Иса, бурулуп къарап, ону гөрюп:

– Къаст этип йибер, кызым! Иманынг сени сав этди, – дей. Шо сагъатдан тутуп къатын сав болуп къала.

²³ Иса гъаким адамны уьюне гелген заманда, зурнай согъагъанлары ва къавгъалайгъан халкъны гөрюп, ²⁴ олагъа:

– Мундан чыгъыгъыз! Кызы оьлмеген, юхлап тура! – дей. Олар Исаны мысгъыллап кюлейлер. ²⁵ Халкъ кыргъа чыкыгъанда, Иса, уйню ичине гирип, кызыны къолун тута, кызы да шоссагъат аякыгъа тура.

²⁶ Шону гъакындагъы хабар бютюн бу уьлкеге яйыла.

Эки сокъурну сав болува

²⁷ Иса ондан къайтып гелегенде, Ону арты булан эки сокъур адам юрюй. Олар:

– Гьей Давутну Наслусу Иса, бизге бир рагъму эт! – деп кычыралар. ²⁸ Иса уйге гиргенде, Ону янына эки де сокъур геле. Иса олагъа:

– Мен сизин гьереген этер деп инанамысыз? – деп сорай.

Сокъурлар да Огъар:

– Инанабыз, я Раббибиз, – дейлер.

²⁹ Шо заман Иса, оланы гьезлерине тийип:

– Сизге де иманыгъызгъа гьере болсун, – дей. ³⁰ Олар да гьереген болуп къалалар. Иса олагъа:

– Вьрегиз, шуну бирев де билмесин, – деп бек буvara. ³¹ Олар буса чыкыгъандокъ, Ону гъакындагъы хабарны айланадагъы бары да ерлерде билдирелер.

Тилсизни сав болува

³² Олар гетегенде, Исаны янына жинли бир тилсиз адамны гелтирелер. ³³ Жин къувалангъанда, тилсиз сөйлемеге башлай. Халкъ, бек гъайран болуп:

– Исрайылда булай иш бир заманда да болмагъан! – деп сөйлей.

³⁴ Фарисейлер буса:

– Жинлени О жинлени башчысыны гючю булан къувалай, – дейлер.

³⁵ Иса бары да шагъарлагъа ва юртлагъа барып айлана. Олардагъы синагогларда адамлагъа Аллагъны каламын англата ва Аллагъны гъакимлигини гъакындагъы Сююнч Хабарны билдире. О адамлары гьар тюрлю аврулары ва гьар тюрлю зайыплыкъларын сав эте. ³⁶ Жыйылгъан кёп халкъны гьргенде, Исаны олагъа языгъы чыгъа, неге тюгюл олар, къойчусуз къалгъан къойлар йимик, инжинген ва кьмексиз къалгъан болгъан. ³⁷ О заман Иса якъчыларына:

– Тюшюм кёп, амма ишчилер аз. ³⁸ Шолай болгъанда Оьзюню тюшюмю жыймагъа ишчилер йиберсин деп тюшюмню Есине тилегиз! – дей.

Он эки элчисине тапшурув

10 ¹Он эки де якъчысын янына чакъырып, олагъа элчилер* деп ат бере. Иса олагъа жинлени къуваламагъа ва гъар аврувну да, гъар зайыплыкъны да сав этмеге къудрат бере. ²Он эки де элчини атлары булардыр: биринчиси Петер деп де айтылагъан Симон булан ону иниси Андрей, Зеведейни уланы Якъуб булан ону иниси Югъан, ³Филип булан Бартолмай, Тома булан ясакъчы Маттай, Алфайны уланы Якъуб булан Тадай, ⁴Элинсюер** деп айтылагъан Симон ва артда Исагъа хыянатлыкъ этген Ягъуда Искариет.

⁵Иса бу он эки де якъчысын булай буварып ёлгъа сала:

– Ят халкълагъа элтеген ёллардан юрюмегиз ва самариялыланы шагъарына гирмегиз. ⁶Инг башлап адашгъан къойлагъа ошагъан исрайыл халкъыны янына барыгъыз. ⁷Барагъанда гъар ерде: «Аллагъ сизге гъакимлик этежек заман ювукълаша тура!» – деп билдиригиз. ⁸Авруйгъанланы сав этигиз, оылгенлени тирилтигиз, яман гён аврувланы тазалагъыз, жинлени къувалагъыз. Тегин тюшгенни тегин беригиз. ⁹Объюгюз булан не алтын, не гюмюш, не багъыр акъча алмагъыз. ¹⁰Ёлгъа не хуржун, не эки гийим опуракъ, не аякъгийим, не таякъ алмагъыз. Олар ишлейген адамгъа оъз къыйыны учун гъакъгъа тийишлидир.

¹¹Къайсы шагъаргъа яда юртгъа гирсегиз де, ким лайыкълы экенни ахтарып, шо шагъардан яда юртдан чыкыгъынча, шону уюнде къалыгъыз. ¹²Уюне гирегенде буса, уйдегилеге: «Уъююзге яхшылыкъ», – деп гиригиз. ¹³Эгер лайыкълы буса, о уйдегилеге шо яхшылыкъ болажакъ, эгер лайыкълы болмаса, яхшылыкъ сизге къайтажакъ. ¹⁴Сизин къабул этмеген ва сёзлеригизге тынгламагъан уйден яда шагъардан чыкыгъанда, аякъларыгыздагъы чангны силкип тайдырыгъыз. ¹⁵Гертисин сёйлеймен сизге: къыяматгюн Содом булан Гьоморада яшагъан адамланы гъалы о шагъардагъы адамланыкинден къолай болажакъ.

¹⁶Муна, Мен сизин бёрюлени арасына къойланы йимик йиберемен. Гъасили, йыланлар йимик гъакъыллы, гёгюрчюнлер йимик гъилласыз болугъуз. ¹⁷Адамлардан сакъ болугъуз: олар сизин тутуп дуванханалагъа бережеклер ва оъзлени синагогларына элтип, къамучу булан тюежеклер.

* 10:1 *Элчи (грекче «апостолос»)* – Аллагъ сайлап йиберген адам. Огъар ихтиярланы Иса Месигъ берген. Исаны башлапгъы он эки якъчысы элчилер болуп токътагъанлар.

** 10:4 *Элинсюер* – он эки элчиден бириси болгъан Симон алда «Элинсюерлер» деген дин-жамият къурумну ортакъчысы болгъан буса ярай. Шо къурум Ягъудеяны румлуланы зулмусундан савутну гючю булан къутгъармагъа къаст эте болгъан.

¹⁸Мени атымны макътап юрюгенигиз саялы, сизин гъакимлени ва пачаланы янына алып баражакълар. Сиз оланы ва ят халкъланы алдында Мени гъакъымда шагъатлыкъ этежексиз. ¹⁹Сизин дувангъа алып баргъанда, нечик ва не сёйлежегигизни гъайын этмегиз. Не сёйлежегигиз сизге шоссаят билдирилежек. ²⁰Неге тюгюл де, оъзюгюз сёйлемежексиз, сизден таба Атагъызны Ругъу сёйлежек.

²¹Агъасы инисин, атасы авлетин оълумге тарытажакъ. Авлетлери, ата-аналарына къаршы чыгып, оланы оълтюртежеклер. ²²Мени атымны макътап юрюгенигиз саялы, олар барысы да сизин гёрюп ярамайгъан болажакъ. Ахырына ерли чыдагъан къутгъарылажакъ. ²³Сизин бир шагъарда гъызарласа, башгъасына къачыгъыз. Гертисин сёйлеймен сизге: сиз Исрайылны шагъарларын айланып битгинче, Мен, Инсанны Уланы, тележекмен.

²⁴Муталим муаллимиден оър болмас, къул да оъзюню есинден оър болмас. ²⁵Муталимге оъз муаллими йимик, къулгъа да оъз еси йимик болмакълыкъ таманлыкъ эте. Эгер уй есине Зензевил* деп айта буса, уюндегилеге не деп де айтмажакъмы?

²⁶Буса да олардан къоркъмагъыз! Бир яшыртгъын зат да билинмей къалмажакъ, бир сыр да ачылмай къалмажакъ. ²⁷Къарангълыкъда сизге сёйлейгенимни сиз гюнню ярыгъында сёйлегиз. Къулагыгъызгъа шыбышлагъанда эшитгенлеригизни къалкъыгъа чыгып къычырып айтыгъыз. ²⁸Чархын оълтюрегенлерден, амма жанын оълтюрюп болмайгъанлардан къоркъмагъыз. Янгыз жанын да, чархын да жагъаннемге салып ёкъ этмеге болагъан къудраты булангъы Аллагъдан къоркъугъуз! ²⁹Эки жымчыкъ бир багъыр акъчагъа сатылмаймы? Кёклердеги Атагъыздан изну болмай туруп, жымчыкъланы бириси де ерге тюшмес. ³⁰Сизин буса башыгъыздагъы бары да тюклеригиз саналгъан. ³¹Къоркъмагъыз! Бары да жымчыкълардан сиз хыйлы артыкъсыз.

³²Инсанланы алдында Магъа ачыкъдан-ачыкъ мюкюрлюк этген гъар кимге кёклердеги Атамны алдында Мен де шолай мюкюрлюк этежекмен. ³³Инсанланы алдында Мени инкар этген гъар кимни кёклердеги Атамны алдында Мен де инкар этежекмен.

Парахатлыкъ тюгюл – къылыч

³⁴– Мен бу дюньягъа парахатлыкъ алып гелген деп ойлашмагъыз. Мен парахатлыкъ тюгюл, къылыч алып гелгенмен.

³⁵ Уланын – атасындан, къызын – анасындан, гелинин къайнанасындан айырмагъа гелгенмен.

³⁶ Уюндегилери адамны душманлары болажакъ.

* 10:25 *Зензевил* – иблисге айтылагъан атлардан бириси.

³⁷ Атасын яда анасын Менден артыкъ сюеген адам Магъа лайыкълы тюгюлдюр. Уланын яда къызын Менден артыкъ сюеген адам да Магъа лайыкълы тюгюлдюр. ³⁸ Озьюню хачын* да гөтерип, Мени артыма тюшмейген адам Магъа лайыкълы тюгюлдюр. ³⁹ Ким озьюню жанын къутгъармагъа айланса, о ону тас этер. Ким Мени учун озьюню жанын тас этсе, о ону къутгъарар.

⁴⁰ Сизин къабул этеген Мени де къабул этер. Мени къабул этеген буса Мени йиберген Атамны да къабул этер. ⁴¹ Пайхаммарны пайхаммар деп къабул этеген гиши шо пайхаммар йимик тийишлисин алажакъ. Муъмин адамны муъмин деп къабул этеген гиши шо муъмин адам йимик тийишлисин алажакъ. ⁴² Мени якъчым экени саялы, бу гиччилерден бирин янгыз сувукъ сув берип ичирген гъар ким, Гертисин сөйлеймен сизге, тийишлисин алажакъ.

Иса ва Ягъия пайхаммар

11 ¹ Он эки де якъчысына насигъат берип битгенден сонг, башгъа шагъарларда Сююнч Хабарны билдирмек учун, Иса ондан гете.

²⁻³ Туснакъдагъы Ягъия, Месигъни ишлерини гъакъында эшитип, якъчыларын Огъар:

– Гелмеге герекли Сенмисен яда биз башгъасын гөзлейкими? – деп сорамагъа йибере.

⁴ Иса да олагъа булай жавап бере:

– Барып, эшитген ва гөрген затларыгъызны Ягъиягъа айтыгъыз:

⁵ Сокъурлар гөз ачалар, акъсакълар юрюйлер, яман гөн аврувлулар сав болалар, сангыравлар эшителер, олюлер тирилелер ва пакъырлагъа Сююнч Хабар билдириле. ⁶ Насиплидир Магъа шеклик этмейген.

⁷ Олар гетгенде, Иса халкъгъа Ягъияны гъакъында айтмагъа башлай:

– Дангылгъа не гөрмеге деп баргъан эдигиз? Ел чайкъайгъан бир къамушну гөрмегеми? ⁸ Дагъы кимни гөрмеге баргъан эдигиз дагъы? Тизив опуракълар гийген адамны гөрмегеми? Тизив опуракълар гиегенлер пачаланы къалаларында болалар. ⁹ Кимни гөрмеге деп баргъан эдигиз? Пайхаммарны гөрмегеми? Дюр! Сизге айтаман: сиз гөрген адам пайхаммардан да уллудур. ¹⁰ Ягъия пайхаммарны гъакъында Сыйлы Язывларда булай язылгъан:

Муна, Мен Сени алдынга Озьюню чавушумну йиберемен.

О Сени алдында ёлунгуну гъазирлежек.

* 10:38 Оълум дуван гесилген адам оьлтюрюлеген ерге ерли хачын озью гөтерип юрюй болгъан. Бу аятда «хачын гөтермек» деген сөз тагъым гөчюм маънасында къоллангъан. Сөзлюкте де къара.

¹¹ Гертисин сөйлеймен сизге: инсанланы арасында Ягъиядан оьр болуп дагъы бирев де ёкъдур, амма Аллагъны гъакимлигини тюбюндеги лени инг гиччиси де ондан уллудур. ¹² Ягъия арагъа чыкъгъан гюнлерден тутуп гъалиге ерли Аллагъны гъакимлигине къаршы ябушув юрюле. Гючлюлер буса ону гюч булан елемеге къаст этелер*. ¹³ Неге тюгюл де, бары да пайхаммарлар да, бютюн Мусаны Къануну да Ягъия арагъа чыкъгъанча не болмагъа тарыгъы гъакъында алданокъ билдире эди. ¹⁴ Эгер де сиз шо алданокъ билдирилген затланы къабул этмеге рази бусагъыз, гелмеге герекли болгъан Илияс да Ягъия озьюдюр. ¹⁵ Къулакълары барлар эшитсинлер!

¹⁶⁻¹⁷ Бу наслуну адамларын Мен ким булан тенгleshдирейим? Олар майданларда олтуруп, ёлдашларына: «Биз сизге зурнай сокъдукъ, сиз буса бийимедигиз. Биз сизге мунглу йырлар йырладыкъ, сиз буса тююнюп йыламадыгъыз», – дейген яшлагъа ошайлар. ¹⁸ Ягъия гелгенде, ораза тутду ва чагъыр ичмеди, амма адамлар: «О жинли адам», – деп айтдылар. ¹⁹ Мен, Инсанны Уланы, гелгенде, ашама да ашадым, ичме де ичдим. Адамлар буса: «Къарагъыз, ашама да, чагъыр ичме де сюеген адам, ясакъчыланы да, гюнагълыланы да къурдашы!» – деп айтдылар. Амма Аллагъны гъакъылыны гертилиги Ону ёлуна тюшгенлени ишлеринде гөрюнедир.

Товба этмеген шагъарлар

²⁰ Сонг Иса Озью бир хыйлы аламатлар гөрсетген шагъарланы халкълары товба этмегени саялы, олагъа айып этмеге башлай.

²¹ – Адаршай сагъа, гъей Гьоразин! Адаршай сагъа, гъей Байтсайда! Эгер сизде болгъан аламатлар Сурда ва Сайданда болгъан эди буса, олар тезокъ товба этер эди. Шону гөрсетмек учун, кирлер де гийип, кюлню ичинде олтурар эди. ²² Амма сизге айтаман: къыяматгюн Сурда ва Сайданда яшайгъан адамланы гъалы сизинкиден къолай болажакъ. ²³ Сен де, Капернагъум, кёклеге ерли гөтерилежекмен деп эсинге гелеми? Сен жагъаннемге ерли тебен тюшюрюлежексен. Неге тюгюл де, сенде болгъан аламатлар Содомда болгъан эди буса, о бугюнге ерли сакъланар эди. ²⁴ Шо саялы сагъа айтаман: къыяматгюн Содомда яшагъан адамланы гъалы сеникиден къолай болажакъ!

* 11:12 Бу аятны «Аллагъны гъакимлигине къаршы ябушув юрюле» деген гесеги грек тилден булай таржума этилмеге де бола: «Аллагъны гъакимлиги озьюне къаныгъывлу кюйде ёл сала» яда «Аллагъны гъакимлигин бары да гюч булан ала».

Иса береген ялыкъ

²⁵ Шо заман Иса булай дей:

– Гьей кёкню де, ерни де Раббиси болгъан Атам! Бу затланы гьакъыллылардан ва англавулардан яшырып, яшлагъа ачгъанынг саялы, Сагъа шюкюр этемен. ²⁶ Дюр, Атам! Сени сюегенинг де тап шолай эди.

²⁷ Атам Магъа бары да затны инанып тапшурду. Атадан башгъа гьеч бирев Уланын танымас. Атаны да Уланындан ва Уланы Ону объюне аян этмеге сюеген гишиден къайры бирев де танымас.

²⁸ Гьей бары да къавшалгъанлар ва юклери авур болгъанлар! Мени яныма гелигиз, Мен сизге ялыкъ берермен! ²⁹ Мен егилген боюнса ны, Менден алып, объюгюз егилигиз. Мен сизин юрютейим. Неге тюгюл де, Мен юваш хасиятлыман, ачыкъ гёнгюллюмен, сиз де жанларыгъызгъа ялыкъ табарсыз. ³⁰ Мен сизге къоягъан боюнсам енгил чи, сизин устюгюзге салагъан югюм де авур тюгюл чю.

Месигъ ва сонгюгюн

12 ¹ Шо заман сонгюгюн* Иса ашлыкъ чачылгъан авлакъдан объюп бара болгъан. Ону якъчылары, ач болуп, будай башланы юлкъуп ашамагъа башлайлар. ² Фарисейлер шону гёрюп, Огъар:

– Гёремисен, Сени якъчыларынг сонгюгюн гъарам затны этелер, – дейлер.

³ Иса олагъа булай жавап бере:

– Объю де, ону булангъылар да ач болгъан заманда Давут этген затны гьакъында сиз охумагъанмысыз? ⁴ Аллагъны уюне гиргенде, о не объюне, не объю булан бирче болгъанлагъа ашама гъарам этилген, янгыз дин къуллукъчулар учун гьалал этилген экмеклени ашагъан. ⁵ Яда дин къуллукъчулар, сонгюгюнлер ибадатханада обълени къуллугъун этсе, олар гюнагълы болмайгъаны гьакъда Къанунда язылгъанны сиз охумагъанмысыз? ⁶ Сизге айтаман: гъали мундагъысы ибадатханадан да уллудур! ⁷ Эгер сиз «Мен кърбанны тюгюл, рагъмуну сюемен» деген сёзлени маънасын биле эдигиз буса, гюнагъсыз адамланы гюнагъламас эдигиз. ⁸ Неге тюгюл де, Мен, Инсанны Уланы, сонгюгюнню де устьюндеги гьакиммендир.

* 12:1 *Сонгюгюн* – ягъудилерде сыйлы саналагъан гюн. Мусаны Къанунуна гёре, шо гюн Аллагъгъа ибадат этмекден объге ишни кютмек гери урула болгъан. Сёзлюкте де къара.

Къолу къругъан адамны сав болуву

⁹ Ондан гетип, Иса синагогъа геле. ¹⁰ Онда къолу къругъан бир адам болгъан. Исаны айыпламакъ учун, фарисейлер Огъар:

– Сонгюгюнлер аврувланы сав этмеге яраймы? – деп сорай.

¹¹ Иса олагъа булай дей:

– Эгер биригизни биргине–бир къоюгъуз бар буса, о да сонгюгюн къруюгъа тюшюп кълса, къайсыгъыз ону тутуп чыгъармай кърояр эдигиз? ¹² Къойдан эсе инсан нечакъы артыкъдыр! Шолай болгъанда, сонгюгюнлер де яхшылыкъ этмеге ярар.

¹³ Сонг Иса о адамгъа:

– Къолунгну узат, – дей.

О да узата. Бириси къолу йимик, о да сав болуп къала. ¹⁴ Фарисейлер буса, къргъа чыгъып, Исаны олтюрмек учун, Огъар къраршы бир питне къралар.

Алагъ сайлагъан къуллукъчу

¹⁵ Амма шону билип, Иса ондан гете. Ону арты булан кёп халкъ да гете. Иса авруйгъанланы барын да сав эте. ¹⁶ Иса олагъа Объюню гьакъында башгъалагъа билдирмесин деп бувара. ¹⁷ Ешая пайхаммардан таба айтылгъан булай сёзлер яшавгъа чыгъа:

¹⁸ *Будур Мени сайлангъан, Мен Объюн сюеген къулум. О Мени жанымны кърванчыдыр. Ругъумну Огъар бережекмен. О бары да халкълагъа Алагъны адиллиги этише турагъаны гьакъда билдирежек.*

¹⁹ *О не эришежек, не кърчырмажакъ, бирев де орамларда Ону сесин эшитмежек.*

²⁰ *Адиллик устьюн болмай туруп, О иелген кърмушну да сындырмажакъ, сёне турагъан мелтени де сёндюрмежек.*

²¹ *Халкълар обълени умутларын Ону аты булан байлавлу этежеклер.*

Иса ва Зензебил

²² Сонг Исаны янына сокър ва тилсиз жинли адамны алып гелелер. Иса ону сав эте. Шо адам гёрмеге ва сёйлемеге башлай. ²³ Бары да адамлар бек гъайран болуп:

– Бу Давутну Наслусу сама тюгюлмю? – деп сорайлар.

²⁴ Фарисейлер муну эшитгенде:

– Жинлени О жинлени башчысы болгъан Зензебилни гючю булан кървалай, – деп сёйлейлер.

²⁵ Иса буса, фарисейлер не ойлашагъанны билип, олагъа булай дей:

– Ичинде душманлыкъ болуп ярплашгъан гъар къайсы пачалыкъ да бузулмай къалмас. Ичинде душманлыкъ болуп ярплашгъан бир шагъар яда уй бирикмес. ²⁶ Эгер иблис иблисни къувалай эди буса, о объюне объю къаршы чыгъагъан болур эди. Шолай болгъанда, ону пачалыгъы бузулмай нечик сакъланыр? ²⁷ Эгер Мен жинлени Зензобилни гючю булан къувалай бусам, сизин якъчыларыгъыз оланы кимни гючю булан къувалай дагъы? Шогъар гёре сизге дуванны якъчыларыгъыз эте турсун. ²⁸ Эгер де Мен жинлени Аллагъны Ругъу булан къувалай бусам, шо Аллагъны гъакимлигини бир белгисидир. ²⁹ Бир адам, объюнден гючлю башгъа биревню уюне гирип, ону малын нечик урламагъа болур? Бир алдын къуватлы гишини къолун-бутун байласа, янгыз шо заман ону уюн урламагъа болур.

³⁰ Мени булан тюгюллер Магъа къаршылардыр, Мени булан жыймайгъанлар ягъанлардыр. ³¹ Шону учун сизге айтаман: инсанланы бары да гюнагълары да, капирлик де гечилежек. Амма Аллагъны Ругъуна къаршы этилген капирлиги гечилмес. ³² Инсанны Уланына къаршы капир сёз сёйлеген гишиден гечилежек. Аллагъны Ругъуна капир сёйлегенден не бу дюньяда, не гележекде гечилмес.

³³ Сиз яхшы терекге ва ону емишине яхшы деп яда яман терекге ва ону емишине яман деп айтмагъа тарыкъсыз. Неге тюгюл де, терек емишине къарап танылыр. ³⁴ Гъей йыланны балалары! Объюгюз яман да бола туруп, яхшы затланы нечик сёйлемеге боласыз! Неге тюгюл де, юрекде бар зат тилинден таба чыгъар. ³⁵ Яхшы адам юрегини яхшы хазнасындан яхшы затлар чыгъарыр. Яман адам буса юрегини яман хазнасындан яман затлар чыгъарыр. ³⁶ Сизге айтаман чы: гъар ойлашмай айтгъан сёзю учун инсанлар къыяматгюн жавап бережеклер. ³⁷ Неге тюгюл де, Аллагъ сен айыплы экенингни яда айыпсыз экенингни объюнгню сёзлеринг булан токъташдыражакъ.

Юнус пайхаммарны аламаты

³⁸ Шо заман дин алимерден ва фарисейлерден бирлери:
– Устаз! Сенден бир алакат гёрме сюер эдик, – дейлер.

³⁹ Иса олагъа булай жавап бере:

– Бу гъалиги яман, имансыз наслу алакат гёрмеге сюе! Огъар Юнус пайхаммарны аламатындан башгъа алакат гёрсетилмес. ⁴⁰ Юнус уч гече, уч гюн хортманы къарнында къалгъаны йимик, Мен де, Инсанны Уланы, уч гече, уч гюн ерни къарнында къалажакъман. ⁴¹ Къыяматгюн ниневиялы адамлар, гъалиги наслу булан туруп йибериш, о наслуну айыплажакълар. Неге тюгюл де, Юнусну сёйлевюнден сонг олар товба этгенлер. Гъали буса Юнусдан да улусу мундадыр. ⁴² Шебаны пача къатыны, къыяматгюн туруп йибериш, бу наслуну айыплажакъ,

неге тюгюл о, Сулайманны гъакъыллы сёзлерине тынгламакъ учун, дюньяны бир къырындан гелген. Гъали буса Сулаймандан да улусу мундадыр!

⁴³ Адамны ичинден чыкыгъан сонг, жин къургъакъ дангылларда айлана, объюне сыйынма ер ахтара, амма тапмай. ⁴⁴ Сонг о: «Мен чыкыгъан уюме къайтып бараман», – дей. Къайтып гелгенде буса, уйню бош, сибирилип, жыйылып таба. ⁴⁵ Сонг о барып объюнден де яман дагъы да етти жинни алып гелип, адамны ичине гирип яшай. Натяжада, адамны гъалы алдын болгъандан да бузукъ бола. Бу яман наслуну адамларына да лап шолай болажакъ!

Исаны анасы ва инилери

⁴⁶ Иса халкъгъа шолай сёйлеп турагъанда, Ону булан сёйлемеге сююп, анасы ва инилери гелип, къырда токътайлар. ⁴⁷ Бирев гелип, Исагъа:

– Сени булан сёйлеме сююп, ананг да, инилеринг де гелип, къырда токътап туралар, – дей.

⁴⁸ Иса шону айтгъан адамгъа:

– Мени анам кимдир, Мени инилерим кимлердир? – дей.

⁴⁹ Къолу булан якъчыларын гёрсетип:

– Мени анам ва инилерим муна булардыр. ⁵⁰ Ким кёклердеги Атамны сюйгенин эте буса, шо Мени иним де, къызардашым да, анам да дюрдюр, – дей.

Чачывчуну гъакъында

13 ¹ Шо гюн Иса, уйден чыгып, кёлню ягъасына барып олтура. ² Ону янына кёп халкъ жыйыла, шо саялы Огъар къайыкъгъа минип олтурмагъа тюше. Къалгъан халкъ кёлню ягъасында токътай.

³ Иса олагъа, масаллар булан хыйлы затланы уйрете туруп, булай дей:

– Муна, чачывчу чачмагъа чыгъа. ⁴ О чачагъанда, урлукъланы бирлери ёл ягъагъа тюше. Къушлар гелип оланы чёплеп ашайлар. ⁵ Бирлери, топурагъы аз ташкъатыш ерге тюшюп, узакъ къалмай чыгъа, неге тюгюл онда топуракъны къатлаву сай. ⁶ Гюн чыкыгъанда объюмлюклер сёнюп къала. Тамуру терен болмагъангъа гёре, олар къуруп къала. ⁷ Бирлери тегенекликте тюше. Тегенеклер объюп, урлукъланы объеме къоймай, янча. ⁸ Башгъа урлукълар берекетли топуракъгъа тюше. Оланы да бирлери юз, озгелери алтмыш, башгълары буса отуз керен артыкъ тюшюм бере. ⁹ Къулакълары барлар эшитсинлер!

¹⁰ Якъчылары ювукълашып, Исагъа:

– Неге олагъа масаллар булан сёйлейсен? – деп сорайлар.

¹¹ Иса булай жавап бере:

– Аллагъ нечик гъакимлик этегенни сырларын сизге билмеге гюч берилген, олагъа буса берилмеген. ¹² Кимники бар буса, огъар дагъы да берилип, онуки артдырылажакъ. Кимники ёкъ буса, барлары да алынажакъ. ¹³ Мен олагъа масаллар булан сёйлейгенимни себеби – олар тынглап туражакълар, амма англамажакълар, къарап туражакълар, амма гёрмежеклер. ¹⁴ Ешя пайхаммарны айтгъан булай сёзлери олардан таба яшавгъа чыгъа:

*Сиз тынглап туражакъсыз, амма англамажакъсыз;
къарап туражакъсыз, амма гёрмежексиз.*

¹⁵ *Неге тююл де, бу халкъны юреги ташгъа дёнген, оланы къулакълары гъаран эшите, олар гёзлерин де юмгъанлар.
Ёгъесе, гёзлери булан гёрер эди, къулакълары булан эшитер эди,
юреги булан англар эди, Магъа багъар эди, Мен де оланы сав этер эдим.*

¹⁶ Сизин гёзлеригиз насиплидир – олар гёрелер, къулакъларыгъыз да насиплидир – олар эшителер. ¹⁷ Гертисин сёйлеймен сизге: кёп пайхаммарлар ва муьмин адамлар сиз гёреген затланы гёрмеге сюйгенлер, тек гёрмегенлер, сиз эшитеген затланы эшитмеге сюйгенлер, тек эшитмегенлер.

¹⁸ Энни сиз чачывчуну гъакъындагъы масалны маънасына тынглагъыз. ¹⁹ Бирев, Аллагъны гъакимлигини гъакъындагъы каламны эшитип, ону англамаса, иблис гелип йиберип, ону юрегине чачылгъан урлукъланы урлап къачар. Шо адам ёл ягъагъа чачылгъан урлукълагъа ошар. ²⁰ Ташкъатыш ерлеге чачылгъаны буса, каламны эшитип, ону сююнч булан шо гъазиринде къабул этеген адамдыр. ²¹ Ону тамуру ёкъдур, шо саялы о бираз замангъа инанар. Амма калам учун къыйынлыкъгъа яда гъызарлавгъа тарыса, о шоссагъат иманындан таяр. ²² Тегенекли ерге чачылгъанлары буса каламны эшитеген адамдыр, амма бу дюньяны къайгъысы ва байлыкъгъа дамагъкарлыкъ сёзню сёндюрер, о да асувсуз болар. ²³ Берекетли топуракъгъа чачылгъаны каламны эшитеген ва англайгъан адамдыр. О яхшы тюшюм гелтирер, бириси юз, озгеси алтмыш, башгъасы буса отуз керен артыкъ тюшюм гелтирер.

Чёп отланы гъакъында

²⁴ Иса олагъа башгъа бир масал айта:

– Аллагъны гъакимлиги оьсюню авлагъына яхшы урлукъ чачагъан бир адамгъа ошайдыр. ²⁵ Гече адамлар юхлама ятгъанда, ону душманы гелип, о чачгъан будайны арасына чёп отлар чачып гете. ²⁶ Будай оьсюп башкъусгъанда, оланы арасында чёп отлар да оьсюп гёрюне. ²⁷ Уьй есини къуллеры гелип, огъар: «Бийибиз, сен авлагъынга яхшы урлукъ сама чачгъанмы эдинг? Мунда мунчакъы чёп отлар къайдан

гелген?» – деп сорай. ²⁸ О да къуллагъа: «Бу ишни душманым этгендир», – дей. Къуллеры да огъар: «Сюе бусанг, биз барып, шо отланы юлкъуп тайдырайыкъ», – дейлер. ²⁹ О да: «Тарыкъ тююл, чёпню юлкъабыз деп, огъар къошуп будайны да юлкъуп къоярсыз. ³⁰ Оргъунча, экисин де бирче оьсюп турмагъа къоюгъуз. Оракъны заманы етишгенде, оракъчылагъа: Бир башлап чёпню жыйып алып, къултелер этип байлагъыз, сонг оланы яллатарсыз, будайны буса жыйып мени беженлериме тёгерсиз», – деп айтарман.

Гиччинеу урлукъну

ва маяны гъакъындагъы масаллар

³¹ Иса олагъа бирдагъы бир масал айта:

– Аллагъны гъакимлиги оьсюню авлагъына гиччинеу урлукъ чачгъан адамгъа ошайдыр. ³² Шо урлукъ бары да урлукълардан инг де гиччиси, оьсген заманда буса, бары да оьсюмлюклерден бек оьсюп, терек йимик бола. Къушлар, учуп гелип, ону бутакъларыны уьстюнде уялар тигелер.

³³ Иса олагъа башгъа бир масал айта:

– Аллагъны гъакимлиги бир къатынгиши уьч оьлчев унну ичине къошгъан бир увуч маягъа ошайдыр. Шо бары да хамурну гёпюрте.

³⁴ Иса буланы барын да халкъгъа масаллар булан айта. Масалсыз олагъа гьеч бир зат да айтмай. ³⁵ Пайхаммардан таба айтылгъан булай сёзлер яшавгъа чыгъа:

Мен олагъа масаллар булан сёйлежекмен.

Мен олагъа дюнья яралгъандан берли яшырылып къалып тургъан затланы билдирежекмен.

Чёп отланы гъакъындагъы масалны баяны

³⁶ Сонг халкъны йиберип, Иса уйге къайта. Якъчылары Огъар ювукъ барып:

– Авлакъдагъы чёп отланы гъакъындагъы масалны бизге англалат, – дей.

³⁷ Иса олагъа булай жавап бере:

– Яхшы урлукъну чачгъан Инсанны Уланыдыр. ³⁸ Авлакъ демек дюньядыр. Яхшы урлукъ демек Аллагъны гъакимлигини тюбюндегилердир. Чёп отлар демек иблисни адамларыдыр. ³⁹ Оланы чачгъан душман иблисдир. Оракъ заман дюньяны ахырыдыр. Оракъчылар буса малайиклердир. ⁴⁰ Чёп отланы жыйып, от салып яллатагъанда йимик, бу дюньяны ахырында да шолай болажакъ. ⁴¹ Инсанны Уланы малайиклерин йибережек, олар да адамланы гюнагъ ишлер этдирегенлени де, яманлыкъ этегенлени де барын да дюньядан жыяжакълар, ⁴² оланы яллайгъан отгъа ташлажакълар. Онда йылав-яс

болажакъ, тишлер кыжыражакъ. ⁴³ О заман муьминлер Атасыны гьакимлигини тюбюнде гюнеш йимик шавлаланып кылажакълар. Кыулакълары барлар эшитсинлер!

*Яшырылган хазнаны
ва багъалы жавгъарланы гьакъында*

⁴⁴ – Аллагъны гьакимлиги авлакъда яшырылган бир хазнагъа ошайдыр. Бирев ону табып, кыайтарып басдырып кыоя. О шондан бек сююнуп, барып бар чакъы затын да сатып, шо авлакъны озьюне сатып ала.

⁴⁵ Дагъы да Аллагъны гьакимлиги яхшы жавгъарлар излейген бир савдюгерчиге ошайдыр. ⁴⁶ О бек багъалы бир жавгъарны таба. Озьюню бары да затын сатып, шону сатып ала.

Балыкъ тутагъан торну гьакъында

⁴⁷ – Дагъы да Аллагъны гьакимлиги кълге ташланып ондан гъар тюрлю балыкълар тутган бир торгъа ошайдыр. ⁴⁸ Тор балыкъдан толган заманда ону ягъагъа чыгъаралар. Сонг балыкъчылар олтуруп, яхшыларын сайлап, земгилеге салалар, яманларын буса ари ташлайлар. ⁴⁹ Дюнъяны ахырында да шолай болажакъ. Малайиклер гелип, муьминлени арасындан яманланы айырып алып тайдыражакълар. ⁵⁰ Малайиклер оланы яллайган отгъа ташлажакълар. Онда йылав-яс болажакъ, тишлер кыжыражакъ.

⁵¹ Иса олагъа:

- Буланы барын да сиз ангадыгъызмы? – деп сорай.
- Ангадыкъ, – деп жавап бере олар.

⁵² О да якъчыларына:

- Шолайлыкъда, Аллагъны гьакимлигини тюбюне тюшген гъар дин алим озьюню гъамарындан янгы ва эсги затланы чыгъарагъан уй еси-не ошайдыр, – дей.

Пайхаммарны озъ ватанында абуру болмас

⁵³ Бу масалланы айтып битген сонг, Иса ондан гете. ⁵⁴ Озьюню шагъарына гелип, синагогда адамлагъа Аллагъны каламын анлатмагъа башлай. Бек гъайранлыкъ этип, олар булай сорайлар:

– Бу Адамгъа булай гьакъыл, мужжитатлар гърсетмеге булай кудрат кыайдан гелген? ⁵⁵ Бу агъач устаны уланы тюгюлмю? Ону анасыны аты Мариям тюгюлмю? Инилери Якъуб, Юсуп, Симон ва Ягъуда тюгюлмю?

⁵⁶ Ону бары да кыызардашлары мунда, бизин арабызда, яшамаймы? Бу затлар бары да Огъар кыайдан гелген?

⁵⁷ Олар да Исагъа абур этмеген. Шо заман Иса олагъа:

– Пайхаммарны бары да ерлерде абуру болар, янгыз озъ ватанында да, озъ уьюнде де ону абуру болмас, – дей.

⁵⁸ Шагъардагъыланы иманы екъ саялы, Иса онда кеп алааматлар гърсетип болмай.

Ягъияны оьлюмю

14 ¹ Шо заман Исаны гьакъындагъы хабарлар Гъирод гьакимге етише. ² О кзулукъчуларына:

– Оланы этеген Ягъиядыр. О оьлюп тирилген, шо саялы да Ону шо алааматланы этмеге кудраты бар, – дей.

³⁻⁴ Ягъия Гъиродгъа: «Сагъа агъанг Филиппни алдынгы кыатыны Гъиродияда булан уйленмеге ярамай», – деп бир нече керенлер айтган болган. Гъиродияда себеп болуп, Гъирод, Ягъияны тутуп бугъавлап, туснакыгъа салмагъа буйрукъ берген. ⁵ Гъирод Ягъияны оьлтюрмеге де сюйген. Амма халкъдан къркыгъан, неге тюгюл де халкъ ону пайхаммар деп гысап эте болган.

⁶ Гъиродну тувган гюнюн белгилейген заманда Гъиродияданы кызы ортагъа чыгып бийиген. Шо Гъиродну бек хошуна гелген. ⁷ Шо-гъар гере о кыыз не зат тилесе де бережекге ант этген. ⁸ О да анасы айтгангъа тынглап: «Магъа буссагъат тепсиге салып, Ягъия пайхаммарны башын гелтир», – деген. ⁹ Пача пашман болган. Амма кыонакъланы алдында ант этгени саялы, о шо тилевню кютмеге буюрган. ¹⁰ Жаллатны йиберип, туснакыдагъы Ягъияны башын гесдирген. ¹¹ Ону башын тепсиге салып гелтирип, кыызгъа берген. Кыыз да ону элтип анасына берген. ¹² Ягъияны якъчылары гелип, сюегин алып, ону гемгенлер. Сонг барып о гьакъда Исагъа хабар бергенлер.

Беш минг адамны тойдурув

¹³ Шону эшитгенде, Иса кыайкыгъа да минип, янгыз кыалмакъ учун, ондан бир чет ерге гете. Бу хабарны эшитген халкъ буса, шагъарлардан чыгып, Ону артындан яв гете. ¹⁴ Кыайкыдан ягъагъа чыкыгъанда, Иса бир кеп адамланы гере. Адамлагъа языгы чыгып, Иса оланы авруйганларын сав эте.

¹⁵ Ахшам болганда, якъчылары Ону янына гелип:

– Бу чет ер де дюр, геч де болган. Халкъны кыайтар, айланадагъы юртлагъа барып, озълеге ашамагъа зат алсынлар, – дейлер.

¹⁶ Амма Иса олагъа:

– Олагъа гетмеге тарыкъ тюгюл, олагъа ашама затны сиз беригиз, – дей.

¹⁷ – Бизин мунда янгыз беш экмегибиз де, эки балыгыбыз да тюгюл екъ, – деп жавап берелер якъчылары.

¹⁸ Иса булай дей:

– Оланы мунда Магъа алып гелтиригиз. ¹⁹ Иса халкъгъа отну усьтюнде олтурмагъа буюра. О беш экмекни де, эки балыкъны да алып, кёкте багып къарап, шюкюр дуа эте. Сонг, сындырып, экмеклени якъчыларына бере, олар да халкъгъа пайлайлар. ²⁰ Барысы да ашап тоялар. Къалгъан гесеклени жыйып, он эки земгилни толтуралар. ²¹ Ашайгъанлар буса, къатынлардан да, яшлардан да къайры, беш мингге ювукъ адам болгъан.

Иса сувну устью булан юрюй

²² Иса шоссагъат, халкъны йибергинче, якъчыларына, къайыкъгъа минип, Озьонден алда кёлню бириси ягъына чыгып турмагъа буюра. ²³ Халкъны йибергенден сонг, дуа этмек учун, Иса тавгъа чыгъа. Ахшам болгъанда да онда янгыз къала. ²⁴ Къайыкъ ягъадан арекде бола. Ону толкъунлар чайкъай, неге тююл огъар къаршы гючлю ел эше.

²⁵ Танг къатгъынча Иса, кёлню устью булан юрюп, якъчыларыны янына бара. ²⁶ Кёлню устью булан юрюп гелегенин гёргенде, якъчылары адап къалалар. Къоркъмакълыкъдан:

– Бу бир сюлдюрдю, – деп кычырып йиберелер.

²⁷ О буса шоссагъат олагъа булай дей:

– Гъалекленмегиз! Менмен! Къоркъмагъыз!

²⁸ Шо заман Огъар Петер:

– Я Раббим! Эгер Сен бусанг, сувну устью булан юрюп, Сени янынга гелмеге магъа да буйрукъ эт, – дей.

²⁹ – Гел, – дей Иса.

Петер, къайыкъдан чыгып, Исаны янына бармакъ учун, сувну устью булан юрюй. ³⁰ Тек гючлю елни гёргенде, къоркъа. Батмагъа башлагъанда:

– Я Раббим! Мени къутгъар! – деп кычырып йибере.

³¹ Иса, шоссагъат къолун узатып, Петерни тутуп, огъар:

– Гъей имандан языкъ! Неге шеклик этдинг? – деп сорай.

³² Олар къайыкъгъа минген заманда ел сел бола. ³³ Къайыкъдагъы якъчылары буса:

– Сен гертиден де Аллагъны Уланысан, – деп, ювугъуна барып, Исагъа сужда этелер.

Генисарет деген ерде аврувланы сав этив

³⁴ Кёлню бириси ягъасына чыкъгъан сонг, олар Генисаретге баралар. ³⁵ О ерни адамлары Исаны таныгъанда, бютюн айлана якълагъа хабар яялар. Ону янына бары да аврувланы гелтирелер. ³⁶ Аврувлар да, янгыз Озьоню опурагъыны этегине сама бир тиймеге къойсун деп, Исагъа ялбаралар. Тийгенлени барысы да сав болалар.

Ата-бабаларыбызны адатлары

15 ¹ Шо заман Ерусалимден бир-бир фарисейлер ва дин алимлер Исаны янына гелип:

² – Сени якъчыларынг ата-бабаларыбызны адатларын неге бузалар? Аш ашайгъанда къолларын жувмайлар, – дейлер.

³ Иса олагъа булай жавап бере:

– Сиз де оьзюгюзню адатларыгъыз саялы Аллагъны буйругъун неге бузасыз? ⁴ Аллагъ: «Атанга да, ананга да гьюрмет эт» ва: «Атасына яда анасына яман сёйлейген адам оьлюмге тарылма герек», – деп буюргъан. ⁵ Сиз буса атасына яда анасына: «Менден кёмек къаравулламагъыз. Мен сизге берме болагъан чакъы затымны Аллагъгъа къурбан этип бергенмен», – деп айтма ярай дейсиз. ⁶ Атасына яда анасына гьюрмет этмесе де ярай деп айтасыз. Шолайлыкъда, адатыгъыз саялы Аллагъны буйругъун оьзюгюз бузасыз. ⁷ Гъей экиюзлюер! Ешая пайхаммар сизин гъакъыгъыздан алданокъ не яхшы айтгъан дагъы:

⁸ *Бу халкъ Магъа авзу булан гьюрмет эте, амма оланы юреклерин Менден йыракъда.*

⁹ *Олар этеген ибадат негъакъ:*

олар Мени насигъатларыма тююл, инсанлар ойлашып чыгъаргъан насигъатлагъа уьйрете.

¹⁰ Янына халкъны чакъырып, Иса булай дей:

– Тынглагъыз, англама да къарагъыз: ¹¹ инсанны мурдар этеген авзуна гиреген зат тююл, ону мурдар этеген авзундан чыгъагъан сёзлеридир.

¹² Шо заман, якъчылары гелип, Огъар:

– Сени сёзлерингни эшитгенде, фарисейлени хатири къалгъанны билемисен? – деп сорайлар.

¹³ – Кёклердеги Атам орнатмагъан гъар-бир оьсюмлюк тамуру булан чыгъарылып алынажакъ. ¹⁴ Оланы къоюгъуз! Олар сокъурланы башын тутгъан сокъурлар. Эгер сокъурну башын сокъур тутса, экевю де чунгургъа тюшюп гетер, – деп жавап бере Иса.

¹⁵ – Бизге бу масалны маънасын англат, – дей Петер Огъар.

¹⁶ Иса булай дей:

– Гертилей де, сиз шону гъали де англамаймысыз? ¹⁷ Инсанны авзундан таба гиреген бары да зат, къарнына барып, сонг ондан таба кыргъа чыгъагъанны да англамаймысыз? ¹⁸ Инсанны мурдар этеген ону авзундан, юрегинден чыгъагъан сёзлеридир. ¹⁹ Неге тююл де, инсанны юрегинден чыгъагъан яман хыяллар оьлтюрювге, зинагъа, пасатлыкъгъа, уругъа, ялгъан шагъатлыкъгъа, капир сёзлени айтывгъа гелтире. ²⁰ Инсанны мурдар этеген затлар шолардыр. Жувулмагъан къоллар булан ашамакъ инсанны мурдар этмес.

Гъананлы къатынны иманы

²¹ Иса ондан Сур булан Сайдан якълагъа чыгып гете. ²² Шо ерлерде яшап турагъан гъананлы* бир къатын, Ону янына гелип:

– Я Раббим, гъей Сен Давутну Наслусу! Магъа бир рагъму эт. Къызым жинли болуп, бек азап чегип тура, – деп ялбарып тилей.

²³ Иса огъар гъеч бир сёз де жавап бермей. Якъчылары, ону янына гелип:

– Шо къатын гет деп айт. Къычыра туруп, артыбыздан айрылмай чы, – деп тилейлер.

²⁴ – Мен янгыз адашгъан къойлагъа ошагъан исрайыл халкъны янына йибериленмен, – деп жавап бере О.

²⁵ Къатын буса, ювугъуна гелип:

– Я Раббим! Магъа бир кёмек эт! – деп, Ону алдында къапланып ята.

²⁶ – Яшланы ашын алып, итлеге бермек тюз тюгюл, – деп жавап бере Иса.

²⁷ – Я Раббим! Итлер де есилерини тепсисинден тюшген аш увакъланы ашай чы, – дей къатын.

²⁸ Шо заман Иса огъар:

– Гъей къатын! Сени иманынг уллу. Сагъа сен сюеген кюйде болсун дагъы, – деп жавап бере. Шоссагъатына ону къызы сав болуп къала.

Дёрт минг адамны тойдурув

²⁹ Ондан чыгып, Иса Галилея кёлню ягъасына геле. Тавгъа чыгып, онда олтура. ³⁰ Ону янына бир кёп халкъ геле. Халкъ акъсакъланы, сокъурланы, тилсизлени, сакъатланы, хыйлы озгелени де алып геле. Оланы Исаны алдында ятдырып салалар. Иса да оланы сав эте. ³¹ Тилсизлени сёйлейгенин, сакъатланы сав болгъанын, акъсакъланы юрюйгенин, сокъурланы гёрегенин гёрген заманда, халкъ гъайранлыкъ этип къала ва Исрайылны Аллагъына алгъыш эте.

³² Иса, якъчыларын янына чакъырып, олагъа булай дей:

– Адамлагъа языкъсынаман. Мени янымда турагъаны муна уьч гюн бола, олагъа ашама зат ёкъ. Ёлда гъалсыз болмасын деп, ач кюйде йибермеге де суймеймен.

³³ Якъчылары Огъар:

– Бу къадар халкъны тойдурмагъа чакъы ашны бирев де ёкъ ерден къайдан табайыкъ? – деп сорайлар.

³⁴ – Сизин нече экмегигиз бар? – деп сорай Иса олагъа.

* 15:22 Бу къатын исрайыл халкъындан алда Паластинде яшайгъан гъанан деген ят халкъдан болгъан.

– Етти экмегигиз де, бираз балыгъыбыз да бар, – деп жавап берелер олар.

³⁵ Шо заман Иса халкъгъа ерде олтурсун деп буюра. ³⁶ Етти экмекни де, балыкъны да алып, бир башлап шокюр дуа эте, сонг сындырып якъчыларына бере, олар да халкъгъа пайлайлар. ³⁷ Барысы да ашап тоялар. Артыкъ къалгъан гесеклени жыйып, етти земгилни толтуралар. ³⁸ Ашайгъанлар буса, къатынлардан да, яшлардан да къайры, дёрт минг адам болгъан. ³⁹ Халкъны ёлгъа салгъандан сонг, къайыкъгъа да минип, Иса Магъдала якълагъа чыгып гете.

Исадан алаамат гёрсетмекни тилейлер

16 ¹ Исаны янына фарисейлер ва саддукейлер гелелер. Исаны сынап къарамакъ учун, О озлеге кёкден бир алаамат гёрсетсин деп тилейлер. ² Иса олагъа:

– Ахшам болгъанда сиз: «Кёк къызаргъан – чакъ исси болажакъ», – дейсиз. ³ Тангда буса: «Кёк къызаргъан – чакъ бузулажакъ», – дейсиз. Кёкню гъалын айырып билесиз, бизин заманны алааматларын билме болмаймысыз? ⁴ Бу гъалиги яман, имансыз наслу алаамат гёрмеге сюе! Огъар Юнус пайхаммарны аламатындан башгъа алаамат гёрсетилмес, – дей. Сонг Иса, оланы кююп, ондан гете.

Фарисейлени ва саддукейлени маясы

⁵ Исаны якъчылары кёлню бириси ягъына чыгъалар, экмеклени буса алмагъа унутуп къалалар. ⁶ Иса олагъа:

– Вёрегиз, фарисейлени де, саддукейлени де маясындан сакъ туругъуз! – дей.

⁷ Олар оз арасында:

– Гъали биз экмеклени алмай къойгъаныбыз саялы, булай айтадыр, – деп сёйлейлер.

⁸ Якъчылары не айтагъанны билип, Иса олагъа булай дей:

– Гъей имандан языкълар! Экмеклени гелтирмегенигизни гъакъын да неге сёйлейсиз? ⁹ Гертилей де, сиз шону гъали де англамаймысыз? Беш минг адамгъа беш экмекни ашатып тойдургъаныгъызны, артыкъ къалгъанындан дагъы да нече земгилни жыйгъаныгъызны унутгъанмысыз? ¹⁰ Дёрт минг адамгъа ашатып тойдургъан етти экмекни, нече земгилни къойгъаныгъызны унутгъанмысыз? ¹¹ Мен сизге экмекни гъакъында тюгюл, фарисейлени де, саддукейлени де маясындан сакъ туругъуз деп айтагъанны неге англамайсыз?

¹² Шо заман олар, экмек маясындан тюгюл, фарисейлер ва саддукейлер уйретеген затлардан сакъ турма гереки айтагъанны англайлар.

*Петер Иса Месигъ**къутгъарывчу экенге шагъатлыкъ эте*

¹³ Филиппа Къайсарияны кырыларына гелген заманда, Иса якъчыларына:

– Халкъ Инсанны Уланын ким деп гысап эте? – деп сорай.

¹⁴ – Бирлери Ягъия пайхаммар, башгъалары Илияс, биревюлер буса Еремия яда пайхаммарланы бириси деп гысап эте, – деп жавап берелер олар.

¹⁵ – Сиз оъюгюз Мени ким деп гысап этесиз? – деп сорай Иса олагъа.

¹⁶ Симон деп айтылагъан Петер:

– Сен гъакъ Аллагъны Уланысан, Месигъсен, – деп жавап бере.

¹⁷ О заман Иса булай дей:

– Насипли адамсан сен, Юнусну уланы Симон. Неге тюгюл де, бу затны сагъа инсанлар тюгюл, Мени кёклердеги Атам ачыкъ этди.

¹⁸ Шо саялы Мен де сагъа айтаман: сен Петерсен, ярсан*. Магъа иман салгъанланы жыйынын да Мен бу «Ярны» устюнде къуражакъман. Жагъаннемни гючлери ондан устюн чыкъмас. ¹⁹ Аллагъны гъакимлигини ачгъычларын Мен сагъа бережекмен. Дюньяда сен гери ургъан зат кёклерде де гери урулажакъ, дюньяда сен изну берген затгъа кёклерде де изну берилежек.

²⁰ Сонг Иса якъчыларына Оъзю Месигъ экенни биревге де айтмасын деп буvara.

Иса Оъзю азап чегежегин ва оълежегин алданокъ айта

²¹ Шо замандан тутуп Иса якъчыларына Оъзю Ерусалимге барма, тамазаланы**, баш дин къуллукъчуланы ва дин алимлини къолундан кёп азап чекмеге, оьлтюрюлмеге, сонг уьчюнчю гюн къайтып тирилмеге гереги гъакъында сёйлемеге башлай.

²² Петер, Ону бир якъгъа чакъырып:

– Аллагъ гёрсетмесин, я Раббим! Сени башынга бу балагълар къопмасын! – деп, Огъар къаршы чыгъып сёйлемеге башлай.

²³ О заман Иса, Петерге бурулуп:

– Менден ари тай, иблис! Сен Мени ёлумну кыркъып токътагъансан. Сени Аллагъ сюеген затлар тюгюл, инсан сюеген затлар ойлашдыра! – дей.

* 16:18 Петер деген ат «Яр» демекдир.

** 16:21 *Тамазалар* – Исаны заманында ягъудилени арасындагъы абурлу адамлар. Олагъа бир-бир дин адатланы юрютмек ва жамият борчлар тапшурула болгъан.

²⁴ Сонг Иса якъчыларына булай дей:

– Ким Мени булан гелмеге сюе буса, оъзюню хыялларын гери урсун, хачын да гётерип, Мени артыма тюшсун. ²⁵ Ким жанын къутгъармагъа сюе буса, о шону тас этер. Амма ким жанын Мени учун тас этсе, о шону къутгъарар. ²⁶ Инсан, бютюн дюньяны къазанып, жанын тас этсе, шондан огъар не пайда бар? Инсан жанын не берип къайтарып бола? ²⁷ Мен, Инсанны Уланы, Атасыны макътавуно шавласында Ону малайиклери де булан гелип, шо заман гъар кимге ишлерине гёре бережекмен. ²⁸ Гертисин сёйлеймен сизге: мунда токътагъанланы арасында Инсанны Уланы нечик гъакимлик этежегин гёрмей туруп оьлмежеклер бар.

Исаны тюрлению

17 ¹ Алты гюнден сонг, Иса Петерни, Якъубну ва ону иниси Югъанны да Оъзю булан алып, оланы бир бийик тавгъа чыгъара. ² Оланы гёз алдында бирден Исаны гёрюнюшю тюрленип йибере: юзю гюнеш йимик шавлалана, опуракълары гёз къамашдырагъан кюйде акъ бола. ³ Бирден олагъа Иса булан сёйлеп турагъан Муса ва Илияс гёрюнелер. ⁴ Шонда Петер Исагъа булай дей:

– Я Раббим! Бизин мунда болмакълыгъыбыз не яхшыдыр! Сен сюе бусанг, мен мунда уьч чатыр къурайым: бирин – Сагъа, бирин – Мусагъа, бирин де – Илиясгъа.

⁵ О бу сёзлени сёйлеп турагъанда, кёкден нюрлю бир булут гелип, оланы устюнде салкъынлыкъ болдура. Булутдан таба:

– Бу Мени Сююмлю Уланымдыр, Бу Мени къуванчымдыр! Бугъар тынглагъыз, – деген бир сес чалына.

⁶ Сесни эшитгенде, якъчылары бек къоркъалар ва ерге бёттёбен багып яталар. ⁷ Иса гелип, олагъа тийип:

– Туругъуз, къоркъмагъыз! – дей.

⁸ Башларын гётерип, олар онда Исадан башгъа дагъы биревню де гёрмейлер. ⁹ Тавдан энишлеп гелегенде, Иса олагъа:

– Мен, Инсанны Уланы, оьлюмден тирилгинче, гёрген затыгъызны биревге де сёйлемегиз, – деп буюра.

¹⁰ Якъчылары Огъар:

– «Башлап Илияс гелме герек», – деп дин алимлер неге айталар дагъы? – деп сорайлар.

¹¹ Иса олагъа:

– Герти, башлап Илияс гелмеге, бары да затны онгармагъа герек.

¹² Сизге айтаман: Илияс гелди, амма ону танымадылар, огъар суюген-суюгенин этдилер. Шолай Мен де, Инсанны Уланы, оланы къолундан азап чегежекмен, – деп жавап бере. ¹³ Шо заман якъчылары Иса оъзлеге Ягъияны гъакъында айтагъанны англайлар.

Жинли яшны сав болуву

¹⁴ Олар халкъны янына къайтып гелгенде, бир адам гелип, Исаны алдында тизлеринден чөгюп, Огъар булай дей:

¹⁵ – Я Раббим! Мени уланыма бир рагъму эт! Ону аврув тутагъаны бар, о бек азап чеге: о чакъ-чакъда отгъа йыгъыла, сувгъа тюше. ¹⁶ Мен ону якъчыларынгны янына да алып гелген эдим, амма олар сав этип болмадылар.

¹⁷ Иса булай жавап бере:

– Гъей имансыз ва бузукъ адамлар! Къачан болгъунча Мен сизин булан туражакъман? Къачан болгъунча сизге чыдап туражакъман? Ону мунда, Мени яныма, гелтиригиз! ¹⁸ Иса жинге чыкъ деп буюра, жин де яшдан чыгып тая. Сонг яш шоссаягъат сав болуп къала.

¹⁹ Шо заман якъчылары Исаны янында янгыз къалгъанда:

– Неге биз ону чыгъарып болмагъан эдик дагъы? – деп сорайлар.

²⁰ Иса олагъа булай дей:

– Иманыгъыз аз болгъаны саялы. Гертисин сёйлеймен сизге: эгер сизин бир гиччине урлукъ чакъы иманыгъыз бар буса, сиз бу тавгъа: «Мундан онда йылыш», – деп айтсагъыз, о сизге таби болур эди. Сиз этип болмайгъан бир зат да болмас эди. [²¹]*

²² Олар бары да бирче Галилеягъа къайтып гелген заманда, Иса якъчыларына:

– Мени, Инсанны Уланын, инсанланы къолуна бережек. ²³ Мени олтюрежеклер, учюнчю гюн Мен къайтып тирилежекмен, – дей. Олар бек пашман болалар.

Ибадатхана учун ясакъ

²⁴ Олар Капернагумгъа гелген заманда, Петерни янына ибадатхана учун ясакъ жыягъанлар гелип:

– Сизин устазыгъыз ясакъ бермейми? – деп сорайлар.

²⁵ – Бере, – деп жавап бере Петер.

Уйге гиргенде, Иса ондан алдынлыкъ этип:

– Сени нечик эсинге геле, Симон: дюньяны пачалары ясакъны кимлерден ала – оюзюню уягылюсюндегилерденми, ёгъесе башгъаларданмы? – деп сорай.

²⁶ – Башгъалардан, – деп жавап бере Петер Огъар.

Иса огъар булай дей:

* ^{17:21} Бир-бир грекче къольязывларда «Амма бу жынс жинлени янгыз дуа ва ораза булан тююл къувалама бажарылмай» деген аят да ёлугъа.

– Олай буса, оюзюню уягылюсюндегилер ясакъдан эркиндир. ²⁷ Амма оланы хатирин къалдырмайыкъ. Кёлге барып, къармакъ ташла. Башлап тутулгъан балыкъны алып, авзун ачып къара: ондан бир акъча табарсан. Шону алып, Мени учун да, оюзюнг учун да олагъа бер.

«Ким уллудур?»

18 ¹ Шо заман якъчылары, Исаны янына гелип: – Аллагъны гъакимлигини тюбюне тюшгенлерден инг уллусу кимдир? – деп сорайлар.

² Иса, янына бир гиччи яшны чакъырып, оланы арасында эретургуза. ³ Сонг булай дей:

– Гертисин сёйлеймен сизге: эгер сиз, алышынып, яшлар йимик болмасагъыз, Аллагъны гъакимлигини тюбюне тюшмессиз. ⁴ Демек, ким оюзюн бу яшдай гиччи тутса, шо Аллагъны гъакимлигини тюбюндегилени арасында уллусудур. ⁵ Бу яшны Мени атымны гюрметинден ким къабул эте буса, шо Мени де къабул этер. ⁶ Амма Магъа иман салагъан бу гиччи яшлардан бирин ким гюнагъ ёлгъа салса, бирев ону бойнуна тирменташ да тагып, денгизге батылтса, оюзю учун яхшы болур!

⁷ Адаршай инсанланы гюнагъ ёл булан сынагъан дюньяны гъалына! Бу дюньяда инсанлар гюнагъ ёлгъа тюшмей къалмажакъ. Амма гюнагъ ёл булан сынагъан адамланы гъалына адаршай! ⁸ Эгер сени къолунг яда аягынг гюнагъгъа тарта буса, ону гесип ташла! Эки де къолунг да, эки де аягынг да болуп, сёнмейген отгъа тюшмекден эсе, бир къолсуз яда бир аякъсыз болуп, даимлик яшавгъа гирмек оюзюнг учун яхшыдыр. ⁹ Эгер сени гёзюнг гюнагъгъа тарта буса, ону чыгъарып ташла! Эки де гёзюнг де болуп, жагъаннемни отуна тюшгенден эсе, бир гёзюнг булан даимлик яшавгъа гирмек оюзюнг учун яхшыдыр. ¹⁰ Вёрегиз, бу гиччилерден бирине де сансымай къарамакъдан сакъ болугъуз! Сизге айтаман: оланы кёклердеги малайиклери Мени кёклердеги Атамны юзюн даим гёрюп туралар. [¹¹]*

¹² Сизин нечик эсигизге геле? Эгер биревню юз къою бар буса, оланы да бири, адашып гетип, тас болгъан буса, о адам, сиривдеги токъсан тогъузун тавларда да къоюп, тас болгъанын излемеге бармасмы? ¹³ Тапгъанда буса, гертисин сёйлеймен сизге, тас болмагъан токъсан тогъузуна сююнегенден эсе, шо тас болуп табулгъанындан бек сююнежек. ¹⁴ Шону йимик, кёклердеги сизин Атагъыз да бу гиччилерден гъеч бирин де Оюзюню алдындан тас болгъанын сюймей.

* ^{18:11} Бир-бир грекче къольязывларда «Неге тююл де, Мен, Инсанны Уланы, адашгъанланы къутгъармакъ учун гелгенмен» деген аят да ёлугъа.

Гюнагъ иш этген иман кьардашынг

¹⁵ – Эгер иман кьардашынг сагъа кьаршы бир гюнагъ иш этсе, тюз тюгюл затын ону тувра бетине айып этип айт. Эгер о сагъа тынгласа, озюнге иман кьардаш кьайтаргъан болурсан. ¹⁶ Эгер тынгламаса, «сёйлейген гьар сёз эки яда уьч адамны шагъатлыгъы булан токъташдырылсын» учун, озюнг булан дагъы да бир яда эки гиши алып бар. ¹⁷ Эгер иман кьардашынг олагъа да тынгламаса, Магъа иман салгъанланы жыйынындагъылагъа айт. Олагъа да тынгламаса, сен огъар бир имансыз адамгъа яда ясакъчыгъа йимик къара.

¹⁸ Гертисин сёйлеймен сизге: дюньяда сен гери ургъан зат кёклерде гери урулажакъ ва дюньяда сен изну берген затгъа кёклерде изну бери лежек. ¹⁹ Дагъы да сизге айтаман: эгер сизин арагъыздан экигиз тиле меге суйген гьар затыгъызны гьакъында дюньяда разилешегиз, не зат тилесегиз де, кёклердеги Атам ону кютежек. ²⁰ Неге тюгюл де, Мени атымны тутуп, не ерде буса да бир ерде эки яда уьч адам бирче жы йылса, Мен де онда, оланы арасында, болажакъман.

Гечмейген кьулу гьакъында

²¹ Шо заман Петер гелип, Огъар:

– Я Раббим! Магъа кьаршы гюнагъ ишлер этеген иман кьардашымдан мен нече керен гечме герекмен? Етти керенми? – деп сорай.

²² Иса огъар булай дей:

– Етти керен демеймен, етмиш керен етти деп айтаман. ²³ Шо саялы Аллагъны гьакимлиги кьуллаарындан борчларын кьайтарып алмагъа суйген бир пачагъа ошайдыр. ²⁴ Кьайтармагъа башлагъанда, пачаны янына огъар элли миллион алтын акъча борчу болгъан биревню гелтирелер. ²⁵ Озьюню борчун телемеге гючю болмагъаны саялы, пача кьулу да, ону кьатынын да, яшларын да, бар чакъы бары да мал-матгъын да сатып телесин деп буйрукъ эте. ²⁶ Шо заман кьул, ону алдында кьапланып ятып: «Сабурукъ эт! Мен сагъа барын да тележекмен», – деп ялбара. ²⁷ Пача, кьулуна рагъму этип, ону йибере, борчундан да гече.

²⁸ Бу кьул буса ондан чыкъгъанда, кьул ёлдашларындан озюне юз гюмюш акъча борчлу болгъан башгъа бирисине кьаршы болуп: «Борчунгу теле!» – деп хырдаанындан тутуп, ону бува.

²⁹ О заман ёлдашы, ону алдында тизлеринден туруп: «Биразгъа чыда, барын да тележекмен!» – деп ялбарып тилей. ³⁰ Амма о чыдамагъа суймей. Борчун телегинче, барып ону туснакъгъа салдыра. ³¹ Болгъан бу ишлени гёргенде, ону ёлдашлары бек кьыйналалар, болгъан бары да затны пачагъа айталар.

³² Шо заман пача, ону янына чакъырып, огъар: «Гьей нажжас кьул! Сен менден тилегенинг саялы, мен бары да шо борчунгу гечген эдим.

³³ Мен сенден гечгеним йимик, сен де ёлдашынга рагъмулу болма тюшмейми эдинг?» – дей. ³⁴ Пача кьзапланып, бары да борчун телегинче, жазаламакъ учун, ону жаллатланы кьолуна бере.

³⁵ Эгер гьар-биригиз иман кьардашыгъызны сизге кьаршы этген гюнагъ ишлеринден гьакъ юрекден гечмесегиз, кёклердеги Атам да сизге шолай этежек.

Айрылыгну гьакъында

19 ¹ Бу сёзлени сёйлеп битгенден сонг, Иса, Галилеядан чыгып, Ягудеяны Ёрдан озенни ари ягъындагъы вилайтарына гете.

² Ону артындан кёп адам да гете. Иса онда о адамланы сав эте.

³ Фарисейлер, Исаны янына гелип, Ону сынап кьарамакъ учун, Огъар:

– Эргишиге кьатынындан гьар не себепден де айрылмагъа Мусаны Кьануну ихтияр береми? – деп сорайлар.

⁴⁻⁵ Иса олагъа булай жавап бере:

– Яратгъаныбыз инг башлап «адамланы эргиши ва кьатынгиши этип яратгъан. Шогъар гёре, адам ата-анасыны уьонден чыгып, кьатыны булан бирлешежек, экевю де туташ бир кьаркъара болуп кьалажакъ», – деп Сыйлы Языварда язылгъанны охумагъанмысыз? ⁶ Олар экев тюгюл, туташ бир кьаркъарадыр, биревдюр. Шолайлыкъда, Аллагъ бирлешдиргенни инсан айырмасын!

⁷ – Муса, айрылыв шагъатнама берип, кьатындан айрылмагъа неге изну берген дагъы? – деп сорай фарисейлер Исагъа.

⁸ Иса олагъа булай жавап бере:

– Юреклеригизни хырча болмакълыгъына гёре, Муса сизге кьатынларыгъыздан айрылмагъа изну берген, амма башлап шолай болмагъан. ⁹ Мен буса сизге айтаман: ким зинадан башгъа себеп булан кьатынындан айрылып, башгъасы булан уьйленсе, о озю зина этген гиши болар.

¹⁰ – Эгер кьатынны алдында эрни борчу шолай буса, уьйленмей кьалмакъ яхшы! – дейлер якъчылары.

¹¹ Иса олагъа булай дей:

– Ким де бу сёзню кьабул этип болмас, янгыз Аллагъ озлеге имканлыкъ бергенлер кьабул этерлер. ¹² Эргишилер кьатын алып болмайгъанлыкъгъа тюрлю-тюрлю себеплер бар. Бирлери шолай болуп тува, башгъаларын, адамлар озлер бичип, шолай этелер. Амма янгыз Аллагъгъа кьуллукъ этмек учун, кьатын алмайгъанлар да бар. Муну кьабул этме болагъанлар кьабул этсинлер!

Иса яшлар учун дуа эте

¹³Шо заман, устюне кьолларын тийдирип дуа этсин деп, Исаны янына яшланы гелтирелер. Якъчылары буса оланы гирме кьоймай, алып гелгенлеге урушма башлайлар. ¹⁴Амма Иса:

– Кьоюгъуз, яшлар Мени яныма гелсинлер, олагъа пуршав этмегиз! Неге тюгюл де, Аллагъны гьакимлиги тап яшлар йимиклер учундур, – дей. ¹⁵Оланы устюне кьолларын салып, олагъа Аллагъны рагъмусун тилеп дуа эте. Сонг Иса ондан гете.

Иса ва бай жагъил улан

¹⁶Шонда бир жагъил улан, Исаны янына гелип:

– Устаз, даимлик яшав алмакъ учун, мен не яхшылыкъ этме герекмен? – деп сорай Огъар.

¹⁷– Неге Магъа яхшылыкъны гьакъында сорайсан? Бир Аллагъдан башгъа дагъы бирев де яхшы тюгюлдюр. Эгер даимлик яшавгъа гирмеге суюе бусанг, Аллагъны буйрукъларын кют, – дей Иса огъар.

¹⁸– Къайсы буйрукъларын? – деп сорай о.

Иса да огъар бу буйрукъланы айта:

– Адам оьлтюрме, зина этме, урлама, ялгъан шагъатлыкъ этме, ¹⁹атанга ва ананга гьормет эт, ювугъунгну оьзюнгну йимик сую.

²⁰Жагъил улан Исагъа булай дей:

– Буланы барын да мен юрютюп гелгенмен, магъа дагъы да не зат етишмей?

²¹Иса огъар:

– Эгер камил болма суюе бусанг, барып бары да мюлкюнгну сатып, пакъырлагъа уьлеш. Шо заман кёклерде сени хазналарынг болур. Сонг гел, Мени артыма тюш! – дей.

²²Бу сёзлени эшитгенде, жагъил улан пашман болуп гете, неге тюгюл о бек бай болгъан. ²³Иса да якъчыларына булай дей:

– Гертисин сёйлеймен сизге: бай гишиге Аллагъны гьакимлигини тубюне тюшмеге нечик къыйындыр! ²⁴Дагъы да айтаман: бай гишиге Аллагъны гьакимлигини тубюне тюшмекден эсе, туюе инени гёзюнден оьтмеге рагъатдыр.

²⁵Якъчылары муну эшитгенде, тамаша болуп:

– Олай буса, ким кьутгъарылмагъа болур дагъы? – деп сорайлар.

²⁶Иса олагъа тикленип къарап:

– Инсанлар учун бу имкансыз зат, амма Аллагъ учун бары да зат имканлы, – дей.

²⁷Шо заман Петер Огъар:

– Муна, биз бары да затларыбызны да кьоюп, Сени артынг булан юрюп турабыз. Бизге не болажакъ дагъы? – деп сорай.

²⁸Иса да олагъа булай жавап бере:

– Гертисин сёйлеймен сизге: бары да зат янгыртылгъанда, Мен, Инсанны Уланы, Оьзюмню макътавлу тахымда олтургъан заманда, сиз де, артым булан юрюгенлер де, Исрайылны он эки къавумуна, демек савлай ягъуди халкъына дуван этмек учун, он эки тахгъа минип олтуражакъсыз. ²⁹Мени атымны гьорметлеп, уйленин, агъаларын, инилерин, къызардашларын, аталарын, аналарын, яшларын, топуракъларын кьойгъан гъар ким юз керен артыкъ этип алажакъ ва даимлик яшав алажакъ. ³⁰Амма биринчилени бир кёплери ахырынчы, ахырынчылар буса биринчи болажакълар.

Юзюм бавдагъы кьуллукъчуланы гьакъында

20 ¹Иса олагъа булай бир масал айта:

– Аллагъны гьакимлиги юзюмлюгонде ишлетмек учун ишчилер тутмагъа эртен тез къыргъа чыкъгъан бир адамгъа ошайдыр. ²Гюнюне бир гюмюш акъча бережекге ишчилер булан разилешип, о адам оланы юзюмлюгюне йибере.

³Эртен сагъат тогъузларда къыргъа чыкъгъанда, о базар майдангъа гелип бош токътагъан дагъы да бир нече адамны гёре. ⁴О адам булагъа да: «Сиз де мени юзюм бавума ишлемеге барыгъыз, мен сизге тийишли гьагъыгъызны берирмен», – дей. ⁵Булар да гетелер. Сагъат он экиде де, уьчде де о дагъы да шолай эте. ⁶Сагъат бешлер вакътиде о дагъы да шо ерге бара. Онда гелип бош токътагъан адамланы гёрюп: «Сав гюн мунда бош токътап не этесиз?» – деп сорай. ⁷«Неге тюгюл де, бизин бирев де ялгъа тутмагъан», – деп жавап берелер олар. О адам булагъа да: «Буса сиз де мени юзюм бавума ишлемеге барыгъыз», – дей.

⁸Ахшам болгъанда, юзюмлюкню еси баш кьуллукъчусуна: «Ишчилени чакъырып, артда гелгенлеринден башлап биринчилей гелгенлерине ерли тийишли гьагъын бер», – дей. ⁹Сагъат бешлерде ишге гелгенлер бирер гюмюш акъча алалар. ¹⁰Башлап гелгенлери буса оьзлер артыкъ гьакъ аларбыз деп ойлашалар, амма олар да бирер гюмюш акъча алалар. ¹¹⁻¹²Алгъан сонг, олар юзюмлюкню есине: «Бу артда гелгенлер бир сагъат ишлеген, бизин, гюнню лап яллав заманында ишни кёп янын кютгенлени, сен олар булан тенг этип кьойдунг», – деп къаршы сёйлемеге башлайлар. ¹³Юзюмлюкню еси де оланы бирине булай жавап бере: «Ювугъум! Мен сени алдатмайман чы. Сен мени булан бир гюмюш акъчагъа разилешмегенми эдинг? ¹⁴Оьзюмню гьагъынгни да алып гет. Мен буса бу артда гелгенине сагъа бергеним чакъыны бермеге суюемен. ¹⁵Оьз акъчам булан суюгенимни

этмеге ихтиярым ёкъму дагъы? Яда сен мени чомартлыгъымны гюлеймисен?»¹⁶ Муна шолай, биринчилер ахырынчы, ахырынчылар буса биринчи болажакълар.

*Иса уьчюнчолей Оьзюню оьлюмю
ва тириливию гъакъында айта*

¹⁷ Иса Ерусалимге барагъанда, он эки де якъчысын янына чакъырып, олагъа:

¹⁸ – Муна биз Ерусалимге бара турабыз. Мен баш дин къуллукъчуланы ва дин алимлени къолуна берилежекмен. Олар да Мени оьлтюрмеге дуван этип, ¹⁹ ят халкъланы къолуна бережеклер. Олар Мени хорлажакълар, къамучу булан тюежеклер ва хачгъа илежеклер. Мен буса уьчюнчо гюн къайтып тирилежекмен, – дей.

Якъубну ва Югъанны тилевю

²⁰ Сонг Зеведейни къатыны, уланлары булан бирче Исаны янына гелип, Ону алдында къапланып ятып, Ондан бир зат тилемеге сюе.

²¹ Иса огъар:

– Сен не сюесен? – деп сорай.

– Сен пача болгъанда, мени эки де уланым бири онг янынгда, бириси буса сол янынгда олтурмагъа изну бер, – дей къатын.

²² Иса булай дей:

– Сиз не тилейгенигизни билмейсиз. Башыма тюшежек азаплардан Мен оьтежек йимик, сиз де оьтюп болурмусуз?

– Болурбуз, – деп жавап берелер олар.

²³ – Мени йимик сиз де азаплардан оьтежексиз. Амма Мени онг янымда яда сол янымда олтурмагъа изну бермеклик Мени ихтиярымда тююл. О ерлер янгыз Мени Атам белгилегенлер учундур, – дей Иса.

²⁴ Къалгъан он якъчысы шону эшитгенде, Якъубгъа ва Югъангъа къазапланмагъа башлайлар. ²⁵ Иса буса, оланы барын да янына чакъырып, булай дей:

– Сиз билесиз: бу дюньяны башчылары халкъларына буйрукъ этелер, уллу гъакимлери де олагъа гъакимлигин гёрсетелер. ²⁶ Амма сизин арагъызда олай болмасын! Арагъызда уллу болма сюегенигиз къалгъанларыгъызгъа къуллукъчу болуп къалсын! ²⁷ Арагъызда биринчи болма сюегенигиз барыгъызгъа да къул болуп къалсын! ²⁸ Инсанны Уланы да Оьзюне къуллукъ этдирмек учун тююл, башгъалагъа къуллукъ этмек, бир хыйлыланы къутгъармакъ ва Оьз яшавун къурбан этмек учун гелди.

Эки сокъурну сав болуву

²⁹ Олар Еригъондан чыгъагъан заманда, Исаны арты булан кёп халкъ геле. ³⁰ Шонда ёл ягъада олтургъан эки сокъур, Иса оьтюп барагъанны эшитип:

– Я Раббиз! Гъей Давутну Наслусу! Сен бизге бир рагъму эт! – деп къычыралар. ³¹ Халкъ урушуп, оланы тындырмагъа къарай. Амма олар:

– Я Раббиз! Сен бизге бир рагъму эт! Гъей Давутну Наслусу! – деп бирден-бир бек къычыралар.

³² Иса токътап, оланы чакъырып:

– Мен сизге не этгенни сюесиз? – деп сорай.

³³ – Я Раббиз! Биз гёрмеге сюебиз, – дейлер сокъурлар Огъар.

³⁴ Рагъму этип, Иса оланы гёзлерине тие. Шосагъат сокъурлар гёреген болуп къалалар, олар да Исаны арты булан гетелер.

Исаны Ерусалимге геливию

21 ¹ Ерусалимге ювукълашып, Зайтун тавну къырыйындагъы Байтагия деген юртгъа гелген заманда, эки якъчысын алгъа йибере туруп, ² Иса олагъа булай дей:

– Тувра къаршыгъыздагъы юртгъа барыгъыз. Онда байлангъан бир тиши эшекни, ону булан бир къодукъну табажакъсыз. Оланы чечип, Мени яныма гелтиригиз. ³ Эгер сизге гъеч ким бир зат сёйлесе: «Булар Раббизге тарыкъ», – деп айтарсыз. Шо адам шосагъат оланы берер. ⁴ Шолайлыкъда, пайхаммардан таба айтылгъан булай сёзлер яшавгъа чыгъа:

⁵ *Сион къызына* айтыгъыз:*

янынга Пачанг геле тура.

О саламат кюйде эшекге минген.

Тиши эшекден тувгъан къодукъгъа минген.

⁶ Якъчылары барып, оьзлеге Иса буюргъан кюйде этелер. ⁷ Эшекни де, къодукъну да гелтирелер. Олагъа уьст опуракъларын юклейлер. Иса шоланы уьстюне де минип олтура. ⁸ Кёп халкъ, уьст опуракъларын чечип, ёлгъа яя, оьзгелери буса, тереклерден бутакълар гесип алып, ёлгъа яялар. ⁹ Исаны алды ва арты булан барагъан халкъ:

– Давутну Наслусуна гъосанна!** Раббизни аты булан гелегенге Аллагъны яхшылыгъы болсун! Кёклердеги Аллагъгъа гъосанна! – деп къычыра.

* 21:5 *Сион къызы* – демек, Ерусалим.

** 21:9 *Гъосанна* – грек тилден тувра гёчюргенде, «бизин къутгъар» деген маънаны берсе де, «сююнч, къуванч, алгъыш этив» деген маъналарда къоллангъан.

¹⁰ Иса Ерусалимге гирген заманда, бютюн шагъар чайкъалышып:

– Бу кимдир? – деп сорай.

¹¹ Халкъ булай жавап бере:

– Бу Галилеяны Назарет деген шагъарындан чыкъгъан Иса пайхаммар.

Иса ибадатханада

¹² Иса, ибадатханагъа гирип, ондагъы сатывчуланы ва алывчуланы къуваламагъа башлай. О акъча алышдырагъанланы такъчаларын ва гёгюрчюн сатагъанланы шанжалларын авдара. ¹³ Олагъа:

– Сыйлы Язывларда: «Мени уюм дуа этеген уйдюр», – деп язылгъан, сиз буса ону талавурчуланы уясына айландыргъансыз! – дей.

¹⁴ Ибадатханада Исаны янына сокъурлар ва акъсакълар гелелер. Иса оланы сав эте. ¹⁵ О этген гъайран ишлени ва ибадатханада: «Давутну Наслусуна гъосанна!» – деп къычырагъан яшланы гёргенде, баш дин къуллукъчулар ва дин алимлер къазапланалар. ¹⁶ Олар Исагъа:

– Булар не сёйлейгенни эшитемисен? – деп сорайлар.

Иса да олагъа:

– Эшитемен. Сиз бир заманда да Сыйлы Язывларда: «Сабийлени де, эмчек ичеген нарысталаны да авзу булан Сен Оьзюнге алгъыш гъазир этдинг», – деп язылгъанны охумагъанмысыз? – дей. ¹⁷ Иса, оланы къоюп, Ерусалимден къыргъа, Байтаниягъа гетип, онда гече къала.

Къуругъан инжир терек

¹⁸ Эртенине шагъаргъа къайтып барагъанда, Иса ач болуп, ашамагъа сюе. ¹⁹ Ёл ягъада бир инжир терекни гёрюп, ону ягъына бара. Терекде япыракълардан къайры бир зат да тапмай. Сонг терекге:

– Энниден сонг сени дагъы емишинг болмасын! – дей.

Инжир терек шоссагъат къуруп къала. ²⁰ Шону гёрюп, якъчылары тамаша болалар.

– Инжир терек шоссагъат нечик къуруп къалды? – деп сорайлар олар.

²¹ Иса буса олагъа булай жавап бере:

– Гертисин сёйлеймен сизге: эгер иманыгъыз болуп, шекликте тюш-месеги, янгыз бу инжир терекге болгъанны тюгюл, бу тавгъа: «Гётери-лип, денгизге аты!» – деп айтсагъыз, шо да болажакъ. ²² Иман да булан дуа эте туруп не зат тилесегиз де, алажакъсыз.

Исаны ихтияры гъакъында

²³ Иса, ибадатханагъа гелип, Аллагъны каламын англатып турагъан заманда, баш дин къуллукъчулар ва тамазалар Ону янына гелип:

– Бу ишлени Сен кимден ихтияр булан этесен? Сагъа олай ихтиярны ким берген? – деп сорайлар.

²⁴ Иса олагъа булай жавап бере:

– Мен де сизге бир зат сорайым, шогъар жавап берсегиз, бу ишлени кимден ихтияр булан этегенимни Мен де сизге айтарман. ²⁵ Ягъияны, адамланы сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшурмагъа ихтияры къайдан эди – Аллагъдан эдими яда инсанлардан эдими?

Олар бир-бири булан эришмеге башлай:

– Эгер: «Аллагъдан эди», – десек, шо заман О: «Неге дагъы сиз огъар инанмадыгъыз?» – деп соражакъ. ²⁶ Эгер: «Инсанлардан эди», – десек, халкъдан къоркъабыз, неге тюгюл барысы да Ягъияны пайхаммар деп гъисап эте, – деп сёйлешелер.

²⁷ – Биз билмейбиз, – деп жавап берелер олар Исагъа.

– Бу ишлени кимден ихтияр булан этегенимни сизге Мен де айт-масман, – дей Иса олагъа.

Эки уланны гъакъында

²⁸ Иса булай дей:

– Сизин нечик эсигизге геле? Бир адамны эки уланы бола. О барып биринчисине: «Уланым, бугюн барып юзюм бавда ишле», – дей. ²⁹ О да: «Сюймеймен», – деп жавап да берип, артда гёкюнюп, бара. ³⁰ Экинчисини янына барып да, о шотай дей. О да: «Барайым, атам», – деп жавап да берип, бармай къала. ³¹ Оланы экевюнден де атасы айтгъанны къайсы этген? – деп сорай.

– Биринчиси, – деп жавап берелер.

Иса олагъа булай дей:

– Гертисин сёйлеймен сизге: ясакъчылар да, къагъба къатынлар да Аллагъны гъакимлигини тюбюне сизден эсе алда тюшюп туралар.

³² Неге десеги, Ягъия сизин яныгъызгъа Аллагъны тюз ёлун гёрсетмеге гелген. Сиз буса огъар инанмагъансыз, ясакъчылар да, къагъба къатынлар да огъар инангъанлар. Сиз бу затланы барын да гёргенде де, гёкюнмегенсиз ва огъар инанмагъансыз.

Рагъмусуз юзюмчюлени гъакъындагъы масал

³³ – Бирдагъы бир масалгъа тынглагъыз. Бир уй еси бола. О юзюм бав орната, чал эшип, ону айланасын бегите. Юзюм сыкъмакъ учун, тёле къаза ва бийик къаравул къош къура. Бавну юзюмчюлеге ижарагъа да берип, оьзю сапар чыгып гете. ³⁴ Юзюм бишеген вакъти ювукълашгъанда, юзюмден оьзюню пайын алмакъ учун, о къулларын юзюмчюлени янына йибере. ³⁵ Юзюмчюлер, ону къулларын тутуп, бирин тюе, бирин оьлтюре, бирин де таш урушгъа тута. ³⁶ Юзюм бавну еси янгыдан алдындан да кёп къуллар йибере. Юзюмчюлер олагъа да шотай этелер.

³⁷ Ахырда да о: «Уланыма сама абур этерлер», – деп ойлашып, оланы янына уланын йибере. ³⁸ Юзюмчюлер буса уланны гёргенде, бир-бирине: «Бу гелегени – варис. Гелигиз, ону да оьлтюрейик, шо заман ону мюлюкю бизинки болуп кьалыр!» – деп сёйлейлер. ³⁹ Юзюмчюлер, ону тутуп, юзюм бавдан кьыргьа чыгьарып, оьлтюрелер.

⁴⁰ Энни юзюм бавну еси гелген заманда, бу юзюмчюлеге не этежек?

⁴¹ Олар Исагьа:

– Бу яман адамланы яман кюйде оьлтюрежек. Оьз заманында оьзюне гелимин берсин учун, юзюм бавну башгьа юзюмчюлеге ижарагьа бережек, – деп жавап берелер.

⁴² Иса олагьа булай дей:

– Сиз Сыйлы Язывларда язылгьанны бир де охумагьанмысыз дагьы?

Усталар ташлап кьойгьан таш

кюрчюню аслу ташы болуп токьтады.

Раббиз этген шо ишни гёрмеге де гьайран чы!

⁴³ Шогьар гёре сизге айтаман: Оьзюню гьакимлигини тьобюне тьошмеге берген ихтиярны, Аллагь сизден алып, яхшы гелим берегенлеге бережек. ⁴⁴ Бу ташгьа сюрюнюп йыгьылгьан гьар ким пара-пара болажакь, о кимни уьстюне тьошсе, ону янчажакь.

⁴⁵ Исаны масалын эшитгенде, баш дин кьуллукьчулар ва фарисейлер О оьзлени гьакьында айтагьанны англайлар. ⁴⁶ Олар Исаны тутмагьа сюелер, амма халкьдан кьоркьбалар. Неге тьююл де, халкь Ону пайхамар деп гьисап эте болгьан.

Пачаны уланыны тою гьакьында

22 ¹ Иса олагьа бирдагьы бир масал айта:
² – Аллагьны гьакимлиги уланына кьатын алагьанда той этген бир пачагьа ошайдыр. ³ Тойгьа чакьырылгьанлагьа гел деп айтсын учун, пача кьулларын йибере. Амма чакьырылгьанлар гелмеге сьюймейлер.

⁴ Пача, чакьырылгьанлагьа янгьыдан башгьа кьулларын йиберип, олагьа: «Мен тойгьа бары да затны гьазирлегенмен, семиз гьайванлар-маллар союлгьан, бары да зат гьазир этилген, тойгьа гелигиз», – деп айтмагьа тапшура. ⁵ Амма чакьырылгьанлар, ону сёзлерин тергевсюз кьююп, бирлери авлагьына, бирлери сатыв-алыв ишлерине гетелер. ⁶ Башгьалары буса, ону кьулларын тутуп, токьалап, оьлтюрелер. ⁷ Пача бек кьазаплана. Асгерлерин йиберип, оланы оьлтюрте, шагьарын буса яллата.

⁸ Сонг о кьулларына булай дей: «Той учун бары да зат гьазир, амма чакьырылгьан кьонакьлар шогьар лайкьлы тьююл эдилер. ⁹ Энни ёл бойлагьа барыгьыз, кьаршылашгьанланы барысын да тойгьа

чакьырыгьыз». ¹⁰ Кьуллар орамлагьа чыгьып – яман болсун, яхшы болсун – кьаршы болгьанланы барысын да жьыйып гелтирелер. Той мажлиси де кьонакьлардан тола.

¹¹ Пача гелген кьонакьлагьа кьарамакь учун гиргенде, о тойгьа гёре гийинмеген бир адамны гёре. ¹² Огьар: «Ювугьум! Той опуракьлар гиймей, сен мунда нечик гелдинг?» – деп сорай. О буса сёйлемей токьтай. ¹³ Шо заман пача кьулларына: «Муну тутуп, кьолларын-бутларын да байлап, йылав-яс болажакь, тишлер кьыжыражакь тыш яндагьы кьарангылыкьгьа ташлагьыз», – деп буйрукь эте. ¹⁴ Неге тьююл де, чакьырылгьанлар кёпдюр, сайлангьанлар буса аздыр.

Пачаныкин – пачагьа

¹⁵ Шо заман фарисейлер чыгьып гетелер. Исаны терс сёзюн тапмакьны гьакьында ойлашалар. ¹⁶ Олар Исаны янына Гьиродну якьчылары да булан оьзлени якьчыларын йиберелер. Олар Исагьа булай дей:

– Устаз! Сен туврасын айтагьан адам экенни, Аллагьны ёлунда тьюз ва ачыкь кюйде нечик яшама герекни уьйретегенингни билебиз. Биревден де кьоркьмайгьанынгны, биревге де бет-хатир этмейгенингни гёребиз. ¹⁷ Энни бизге айт: Сени нечик эсинге геле, Румну пачасына ясакь бермеге герекми яда тьююлмю?

¹⁸ Амма Иса, оланы яман хьялын билип:

– Сиз Мени не учун сынап кьарама сюесиз, гьей экиюзлюер?

¹⁹ Ясакьгьа тёленеген акьчаны Магьа гёрсетигиз! – дей.

Олар Исагьа бир гюмюш акьча гелтирелер. ²⁰ Иса олагьа:

– Бу сурат кимникидир? Мунда кимни аты язылгьан? – деп сорай.

²¹ – Румну пачасыныки, – дейлер олар.

Шо заман Иса олагьа:

– Шолай буса, Румну пачасыныкин пачагьа, Аллагьныкин Аллагьгьа беригиз, – дей.

²² Олар муну эшитгенде, тамаша болуп, Ону кьююп гетелер.

Оьлюмден тирилмекни гьакьында

²³ Оьлюмден сонг тирилмек ёкь деп сёйлейген саддукейлени бирлери, шо гюн Исаны янына гелип, Огьар булай сорайлар:

²⁴ – Устаз! Муса: «Бир адам авлети болмайлы оьлсе, иниси, ону кьатынын алып, оьлген агьасыны наслусун узатсын», – деп язгьан. ²⁵ Арабызда етти агьа-ини болгьан буса, биринчиси кьатын алып, авлети болмайлы оьле, кьатыны инисине кьала. ²⁶ Экинчиси, уьчюнчюсю, гьатта еттинчиси де, шо кьатынны алып, авлети болмайлы оьлелер.

²⁷ Барысындан да сонг кьатын да оьле. ²⁸ Энни оьлюер тирилегенде,

о кьатын етти де агъа-иниден кьайсыны кьатыны болажакъ? Неге тюгюл де, оланы барысы да ону эри болгъан эди чи.

²⁹ Иса олагъа булай жавап бере:

– Сиз не Сыйлы Язывланы, не Аллагъны кьудратын билмейгенигиз саялы янгылышасыз. ³⁰ Тирилген сонг, олюлер я кьатын алмажакълар, я эрге бармажакълар, кеклердеги малайиклер йимик болуп кьалажакълар. ³¹⁻³² Олюлени тирилмеклиги гьакъында Аллагъ сизге: «Мен Ибрагимни Аллагъыман, Исгъакъны Аллагъыман ва Якъубну Аллагъыман», – деп язгъан сёзлерин охумагъанмысыз? Аллагъ олюлени Аллагъы тюгюл, савланы Аллагъы.

³³ Буланы эшитген халкъ о уйретеген затлагъа гъайран болуп кьала.

Инг уллу буйрукъ

³⁴ Иса саддукейлени пысдыргъанны эшитгенде, Ону айланасына фарисейлер жыйылалар. ³⁵ Олардан бири, Къанундан яхшы англаву бары, Исаны терс сёзюн тапмакъ учун:

³⁶ – Гьей Устаз, Мусаны Къанундагъы инг агъамиятлы буйрукъ кьайсыдыр? – деп сорай.

³⁷ Иса огъар булай жавап бере:

– «Раббинг Аллагъны бютюн юрегинг булан, бютюн жанынг булан ва бютюн гьакъылынг булан суй». ³⁸ Бу биринчи ва инг агъамиятлы буйрукъдур. ³⁹ Бугъар ошайгъан экинчиси будур: «Ювугъунгню озьюнгню йимик суй». ⁴⁰ Бютюн Мусаны Къануну ва пайхаммарланы бютюн уйретивю бу эки де буйрукъгъа асаслана.

«Месигъ кимни Уланыдыр?»

⁴¹ Айланасына жыйылгъан фарисейлеге Иса:

⁴² – Месигъни гьакъында сиз не ойлашасыз? О кимни Уланыдыр? – деп сорай.

Фарисейлер Огъар:

– Давутну Наслусу, – деп жавап берелер.

⁴³ Иса олагъа булай дей:

– Олай буса, Аллагъны Ругуну таъсиринден Давут Огъар Рабби деп неге айтгъан? О булай сёйлеген чи:

⁴⁴ *Аллагъ Мени Раббиме айтды:*

«Мен Сени душманларынгни аякъ тюбюнге салгъынча, гелип Мени онг ягъымда олтуруп тур».

⁴⁵ Эгер Давут Исагъа Рабби деп айта болгъан сонг, О Давутну уланы нечик бола дагъы?

⁴⁶ Бирев де Огъар дагъы жавап берип болмай. Шо гюнден сонг гьеч бирев де Огъар бир зат да сорамагъа болушлукъ этмей.

Фарисейлени юзюн ачы

23 ¹ Сонг Иса халкъгъа ва якъчыларына булай сёйлемеге башлай: ² – Дин алимлер де, фарисейлер де Мусаны орнуна кьалгъанлар. ³ Шо саялы олар сизге буюрагъан бары да затны юрютюгюз ва сакълагъыз. Амма олар этеген ишлени этмегиз, неге тюгюл оланы сёйлейгени бирдир, этегени буса башгъадыр. ⁴ Олар инсанлагъа кьатты дин талаплар салып, оланы устюне авур, кютмеге кьыйынлы намусланы салалар. Озьлер буса оланы кютмек учун бармагъын сама тербетмеге де суймейлер.

⁵ Озьлени ишлерин олар янгыз адамлар гёрсюн деп, гёземелик учун этелер: Мусаны Къанунундан алынып язылгъан гъайкеллерин* баргъан сайын генг, опуракъларыны чачакъларын да узун этелер. ⁶ Шатлыкъ мажлислерде, синагогларда төрге чыгып олтурмагъа сюелер. ⁷ Базар майданларда озьлеге гьюрмет этгенни, адамлар озьлеге: «Муаллимим!» – деп айтгъанны да сюелер. ⁸ Сиз буса озьюгюзге: «Муаллимим!» – деп айтдырмагъыз. Неге тюгюл де, сизин герти Муаллимигиз бирдир – Раббиздир, сиз барыгъыз да кьардашларсыздыр. ⁹ Бу дюньяда биревге де сиз: «Атам!» – деп айтмагъыз. Сизин Атагъыз бирдир – кеклердеги Атагъыздыр. ¹⁰ Сизге: «Устазым!» – деп де айтмасынлар. Устазыгъыз бирдир – Месигъдир. ¹¹ Арагъыздан инг уллугъуз кьалгъанларыгъызгъа кьул болуп кьалсын. ¹² Неге тюгюл де, озь-озьюн оър тутагъан гьар ким төбен болажакъ, төбен тутса, оър болажакъ.

¹³ Адаршай сизин гьалыгъызгъа, гьей дин алимлер ва фарисейлер! Экиюзлюлер! Инсанланы Аллагъны гьакимлигини тюбюне тюшмеге кьоймай токътатасыз, озьюгюз де тюшмейсиз, тюшме сюегенлени де кьоймайсыз. [¹⁴]**

¹⁵ Адаршай сизин гьалыгъызгъа, гьей дин алимлер ва фарисейлер! Экиюзлюлер! Бир адамны имангъа гелтирмек учун, сиз денгизни де, кьуруну да кьыдырып айланасыз. Эгер гелтирсегиз, ону озьюгюзден эки керен яман жагъаннем агълю этесиз.

¹⁶ Адаршай сизин гьалыгъызгъа! «Ким ибадатхананы атын тутуп ант этсе, ант саналмас, ким ибадатханадагъы алтынны атын тутуп ант этсе, озь антын кютме герекли болур», – деп сёйлейген гьей сокъур

* 23:5 Гъайкеллеге Сыйлы Язывлардан алынгъан бир-бир аятлар салына. Ягъудилер дуа этегенде, оланы я башына, яда кьолуна байлайлар.

** 23:14 Бир-бир грекче кьольязывларда «Адаршай сизин гьалыгъызгъа, гьей дин алимлер ва фарисейлер! Экиюзлюлер! Сиз тул кьатынланы уйлерин талайсыз ва гёземелик учун узун дуалар этесиз. Шону учун дагъы да артыкъ налат алажакъсыз» деген аят да ёлугъа.

башчылар! ¹⁷ Гьей сиз агьмакълар булан сокъурлар! Къайсы агьамиятлыдыр: алтынмы яда алтынны да сыйлы этген ибадатханами? ¹⁸ Шолай: «Ким къурбанлыкъны салагъан ерни атын тутуп ант этсе, ант саналмас, ким къурбан этеген ерни уьстюндеги къурбанны атын тутуп ант этсе, оьз антын кютме герекли болур», – дейсиз. ¹⁹ Гьей сиз сокъурлар! Къайсы агьамиятлыдыр: къурбанмы яда къурбанны да сыйлы этген къурбанлыкъны салагъан ерни? ²⁰ Къурбанлыкъны салагъан ерни атын тутуп ант этеген адам шо къурбанлыкъны салагъан ерни де, ону уьстюндеги бары да затны атын тутуп ант этеген болур. ²¹ Ибадатхананы атын тутуп ант этеген де шо ибадатхананы ва ону ичинде яшайгъан Аллагъны атын тутуп ант этеген болур. ²² Кёкню атын тутуп ант этеген адам Аллагъны тахыны атын ва ону уьстюнде Олтурагъанны атын тутуп ант этеген болур.

²³ Адаршай сизин гьалыгъызгъа, гьей дин алимлер ва фарисейлер! Экиюзлюер! Гьатта нананы, оччамны, тавмичарини де ондан бир пайын секет чыгъарып бересиз. Къанунну лап агьамиятлы янлары болгъан адилликни, садагъаны ва иманны буса сансымайсыз! Бу агьамиятлы затланы юрютмеге герексиз, бирисилерин де унутуп къойма герек тююлсюз! ²⁴ Сюйрюжибин ичигизге гетип къалмасын деп, сюзюп ичеген, тюени буса савлай ютагъан, гьей сокъур башчылар!

²⁵ Адаршай сизин гьалыгъызгъа, гьей дин алимлер ва фарисейлер! Экиюзлюер! Сукараларыгъызны ва бошгъапларыгъызны тыш янларын тазалайсыз, ичигиз буса сутурлукъдан ва талавурчлукъдан толуп тура! ²⁶ Гьей сокъур фарисей! Инг башлап сукарангны ичин тазала, сонг тыш яны да таза болур!

²⁷ Адаршай сизин гьалыгъызгъа, гьей дин алимлер ва фарисейлер! Экиюзлюер! Сиз акъ чабылгъан къабур анакълар йимиксиз: тышдан къарагъанда, олар арив гёрюне, ичи буса оьлю сюеклерден ва гьар тюрлю чирикликден толуп бола! ²⁸ Сиз де шолай: тышдан къарагъанда, адамлагъа муьмин гишилер йимик гёрюнесиз, ичигиз буса экиюзлюокден ва гюнагъдан толуп тура.

²⁹ Адаршай сизин гьалыгъызгъа, гьей дин алимлер ва фарисейлер! Экиюзлюер! Сиз пайхаммарлагъа зияратлар ишлейсиз ва муьминлене сынташларын безендиресиз. ³⁰ «Эгер биз ата-бабаларыбызны заманында яшагъан болгъан эдик буса, пайхаммарланы оьлтюрювде ортакъчылар болмас эдик», – дейсиз сиз. ³¹ Шоллукъда, сиз пайхаммарланы оьлтюргенлени наслусу экенигизге оьзюгюз мюкюрлюк этесиз. ³² Олай буса, ата-бабаларыгъыз башлагъан ишни ахырына да чыгъарыгъыз! ³³ Гьей йыланлар, йыланны наслусу! Сиз къыяматгюнден ва жагъаннемни азабындан нечик къутулар экенсиз? ³⁴ Шо саялы Мен сизге пайхаммарлар, гьакъыллы адамлар ва муаллимлер йиберип тураман.

Сиз оланы бирлерин оьлтюрежексиз, хачгъа илежексиз, бирлерин буса синагогларыгъызда къамучу булан тюежексиз, шагъардан шагъаргъа къувалажакъсыз. ³⁵ Муьмин болгъан Гьабилни къанындан башлап ибадатхана булан къурбанлыкъны салагъан ерни арасында сиз оьлтюрген Баракияны уланы Закарияны* къанына ерли гьар муьмин адамны ер юзюнде тёюлген бютюн къаны сизин уьстюгюзде къалажакъ! ³⁶ Гертисин сёйлеймен сизге: бу затлар барысы да бу наслуну уьстюне тюшежек!

Раббибиз Ерусалимге болгъан ишге къайгъыра

³⁷ – Гьей Ерусалим! Пайхаммарланы оьлтюреген ва оьзюнге багъып йиберилгенлени таш урушгъа тутагъан Ерусалим! Къуш оьзюню балаларын къанатларыны тююне жыягъанда йимик, Мен де сени авлетлерингни нече керен жыймагъа суйген эдим, амма сиз жыйылма суймедигиз! ³⁸ Гьали, Ерусалим, Аллагъ сени къоюп гетежек. ³⁹ Сагъа айтаман: «Раббибизни атындан гелегенге Аллагъны яхшылыгъы болсун!» – деп сен айтажакъ заман болгъунча, Мени дагъы гёрмежексен.

Ерусалимни дагъылыву гьакъында

24 ¹ Иса ибадатханадан чыгъып гетип барагъанда, Ону янына якъчылары гелелер. Олар Исаны ибадатхананы биналарына тергевион бакъдырмагъа сюелер. ² Иса олагъа булай дей:

– Буланы барын да сиз гёремисиз? Гертисин сёйлеймен сизге: мунда ташны уьстюнде таш да къалмажакъ, бары да зат дагъытылажакъ!

³ Зайтун тавда янгыз олтуруп турагъанда, Исаны янына якъчылары гелелер. Олар:

– Шо къачан болажакъын айт чы бизге. Сени гелмеклигингни де, ахыр заманны да гёрсетеген не алапат болажакъ? – деп сорайлар.

⁴ Иса олагъа булай жавап бере:

– Вёрегиз, сакъ болугъуз, сизин алдатмасынлар! ⁵ Бир кёплер: «Мен Месигьмен», – деп, Мени атым булан гелип, хыйлыланы алдатажакълар. ⁶ Сиз гележекде давланы ва оланы гьакъындагъы хабарланы эшиттежексиз. Вёрегиз, къоркъмагъыз! Олар болмагъа герекли затлар. Амма шо заманда да ахыр заман гелип битмежек. ⁷ Бир миллет башгъа миллетге, бир пачалыкъ башгъа пачалыкъгъа къаршы гётерилежек. Хыйлы ерлерде ачлыкъ ва ер тербенивлер болажакъ. ⁸ Шолар барысы да, къатынгиши яш табагъанда азап чегегенде йимик, азапгъа тарывугъузну биринчи белгилери болуп токътажакъ.

* 23:35 Гьабил пайхаммар Сыйлы Язывларда эсгерилеген оьлтюрювню биринчи къурбаны, Закария пайхаммар буса ахырынчыларындан бириси болуп токътайлар.

⁹ О заман сизге азап бережеклер, олтюрежеклер. Мени атымны мактап юрюгенигиз саялы, бары да халкълар сизин гөрүп ярамайгъан болажакълар. ¹⁰ Шо заман кеплер иманындан чыгъажакълар, бир-бирине хыянатлыкъ этежеклер, бир-бирин гөрүп ярамайгъан болажакълар. ¹¹ Шо заман бир хыйлы ялгъан пайхаммарлар арагъа чыгып, хыйлыланы алдатажакълар. ¹² Яманлыкъны кеп болмакълыгъыны себинден бир кеплени сююво сенежек. ¹³ Амма ахыргъа ерли чыдагъан кутгъарылажакъ. ¹⁴ Аллагъны гъакимлигини гъакъындагъы бу Сююнч Хабар бютюн дюньяда бары да халкълагъа билдирилежек. Сонг ахыр заман етежек.

Болажакъ азаплар

¹⁵ – Даниял пайхаммардан таба айтылгъан кюйде, «мурдар этеген затны» Сыйлы Ерте токътагъанын гөрген заманда (охуйгъан англасын!), ¹⁶ ягъудеядагъылар тавлагъа къачсынлар. ¹⁷ Къалкъыдагъылар, уйдеги затын алабыз деп, ерге тюшмесинлер. ¹⁸ Авлакъдагъылар, уст опуракъларын алабыз деп, уюне къайтмасынлар. ¹⁹ Шо гюнлерде айлы болгъан ва эмчек ичиреген къатынланы гъалына адаршай! ²⁰ Къачывугъуз къышгъа яда сонгугюнге къаршылашмасын деп, дуа этигиз. ²¹ Шо гюнлерде олай уллу бир балагъ болажакъ чы! Шолай балагъ Аллагъ дюньяны яратгъан замандан гъалиге ерли бир де болмагъан, гъеч болма да болмажакъ! ²² Эгер шо гюнлер къысгъартылажакъ болмагъан эди буса, бары да жанлы зат ёкъ болажакъ эди. Амма Озьюню сайлангъанлары себеп болуп, Раббиз шо гюнлени къысгъартгъан.

²³ Шо заманда сизге бирев: «Къарагъыз! Муна Месигъ!» – яда, «Она О», – деп айтса, инанмагъыз. ²⁴ Ялгъан месигълер, ялгъан пайхаммарлар арагъа чыгъажакълар. Эгер имканлыкъ болса, аламатлар ва мужизатлар гөрсетип, сайлангъанланы да алдатажакълар. ²⁵ Муна, Мен сизге алданокъ айтып бувардым.

²⁶ Гъасили, эгер сизге: «Къарагъыз! Месигъ дангылда», – деп айтса, онда бармагъыз. Яда: «О уйню ичинде», – десе де, инанмагъыз. ²⁷ Яшмын гюнтувуща чыгып, гюнбатышда да гөрюнегени йимик, Мени, Инсанны Уланыны, геливю де шолай болажакъ. ²⁸ Къайда олюсюек болса, шонда къаракъуш да болур*.

Инсанны Уланыны геливю

²⁹ – Шо гюнлени балагъындан сонг «бирден гюнеш къаралажакъ, айны ярыгъы сенежек, юдузлар кекден тюшежек, кеклени къудратлары чайкъалажакъ». ³⁰ Шо заман кекде Инсанны Уланыны белгиси

* 24:28 Бу айтыв «олюсюек бар ерте къаракъушлар болагъаны мекенли йимик, бу затлар болажакъ да мекенли» деген маънаны бере.

гөрюнежек. Ер юзюндеги бютюн халкълар тююнуп йылап яс этежеклер. Кекдеги булутланы устынде къудрат ва сыйлы нюр булан Инсанны Уланыны гелегенин гөрежеклер. ³¹ О гючлю сесли сюрю булан малайклерин йибережек. Олар дөрт де якъдан, кеклени бир къыры-йындан бир къырыына ерли, Ону сайлангъанларын бир ерге жыжакълар.

³² Инжир терек сизге бир дарс болуп къалсын: ону бутакълары йымышап япыракълар чыгъарагъан заманда, яй ювукълашгъанны билерсиз. ³³ Шолай сиз де бары да бу затланы гөргенде, Инсанны Уланы ювукъда экенни, етип геле турагъанны билигиз. ³⁴ Гертисин сөйлеймен сизге: бу затлар барысы да, гъали бар наслу яшай туруп, яшавгъа чыгъажакъ. ³⁵ Кек де, ер де ёкъ болуп таяжакъ, амма Мени сөзлерим бир заманда да ёкъ болмажакъ.

³⁶ О гюнню ва о сагъатны бирев де, гъатта кеклердеги малайиклер де, Озью Уланы да билмей, янгыз Атам биле. ³⁷ Нугъну заманында нечик болгъан буса, Инсанны Уланыны геливю де шолай болажакъ. ³⁸ Нугъ гемеге минген гюнге ерли, сув алывну алдындагъы гюнлерде йимик, инсанлар ашап, ичип, къатын алып, эрге барып тургъанлар. ³⁹ Сув алып, барын да ёкъ этгинче, олар бир затгъа да шекленмегенлер. Инсанны Уланы гелгенде де, шолай болажакъ.

⁴⁰ Шо заман авлакъда болагъан экевден бири алынажакъ, бириси буса къалажакъ. ⁴¹ Бирче тирмен тартагъан эки къатын болажакъ: бири алынажакъ, бириси буса къалажакъ. ⁴² Гъасили, айыкъ туругъуз! Раббизни къайсы гюн гелегенин билмейсиз.

⁴³ Билип къююгъуз, эгер уй есине уручуну къачан гелегеги белгили эди буса, о уручуну уюне гирмеге къоймас эди. ⁴⁴ Шо саялы сиз де гъазир болуп туругъуз. Инсанны Уланы сиз къаравулламайгъан бир заманда гелип къалажакъ.

Инамлы ва англавлу къул

⁴⁵ – Озьге къулларына заманында аш-сув берип къарасын деп, оланы устынде еси къюуп гетген инамлы ва англавлу къул йимик болугъуз. ⁴⁶ Еси уюне къайтгъанда, шолай ишлей туруп табулгъан къул насиплидир. ⁴⁷ Гертисин сөйлеймен сизге: еси ону озъюню бютюн малыны-мюлкюню устыне салажакъ. ⁴⁸ Эгер о, яман хыяллы бир къул болуп чыгып, озъ-озъюне: «Есим тез гелмежек», – деп, ⁴⁹ башгъа къулланы тюймеге, ичкичилер булан ашама-ичме башласа, ⁵⁰ о къулну еси гөзлемейген бир гюн, билмейген бир сагъатда гелип къалажакъ. ⁵¹ Ону къатты кюйде жазалажакъ, экиюзлюлер булан бир къысмагъа тарытажакъ. Онда йылав-яс болажакъ, тишлер къыжыражакъ.

Он кызыны гыакындагы масал

25 ¹Иса булай дей: – Шо заман Аллагыны гыакимлиги дагы да негер ошай? Он кызы, чыракъларын да алып, гиевню къаршылама чыгъа. ²Олардан бешевю гыакылллы, бешевю де авлия. ³Авлиялары чыракълар алгъанда, озлер булан олагъа тѣкмеге май алмайлар. ⁴Гыакылллылары буса чыракълар булан бирге савутлагъа май да алалар. ⁵Гиев гелип битмейгенде, кызыланы юху басып, юхлап къалалар. ⁶Гечортада: «Гиев геле тура, ону къаршылама чыгыгызы!» – деп къавгъа гѣтерилип гете. ⁷Шо заман шо он кызы туруп, чыракълары яхшы ялласын деп, мелтелерин онгаралар. ⁸Авлиялары гыакылллыларына: «Бизге майыгызыдан беригиз хари, чыракъларыбыз сѣнюп бара», – деп тилейлер. ⁹Гыакылллылары буса: «Сизге берсек, май бизге де, сизге де етишмежек. Барып сатывчулардан алыгызы», – деп жавап берелер. ¹⁰Олар май сатып алмагъа гетгенде, гиев гелип къала. Гиевню къаршылама гъазир болгъан кызылар, ону булан той-йыбавгъа барып, гирип эшиклени бегите. ¹¹Сонг о бириси кызылар да гелип: «Есибиз! Есибиз! Бизге эшикни ач!» – деп тилейлер. ¹²О буса олагъа: «Гертисин сѣйлеймен сизге: мен сизин танымайман», – деп жавап бере.

¹³Гъасили, айыкъ туругъуз, неге тюгюл сиз Инсанны Уланы гелеген я гюнню, я сагъатны билмейсиз.

Уй кьулукъчуну гыакындагы масал

¹⁴– Аллагыны гыакимлиги ят улкеге барма ёл чыкыгъанда, къуллары чакъырып, олагъа малын-мюлкюн аманат этген бир гиши йимик болмагъа бола. ¹⁵Шо гиши, къулларыны гъарисини бажарывлугъуна гѣре, бирине беш минг, башгъасына эки минг, озгесине де минг алтын акъча да берип, озю ёлгъа чыгъа. ¹⁶Беш минг алтын акъча алгъаны, барып оланы пайдаландырып, дагы да беш минг алтын акъча къазана. ¹⁷Эки минг алтын акъча алгъаны да, лап шолой этип, дагы да эки минг алтын акъча къазана. ¹⁸Минг алтын акъча алгъаны буса, барып, еси озюне берген акъчасын къазып ерге басдырып яшыра.

¹⁹Узакъ замандан сонг, бу къуллары еси къайтып гелип, булардан гысап талап эте. ²⁰Беш минг алтын акъча алгъаны гелип, дагы да беш минг алтын акъча гелтирип: «Есим! Сен магъа беш минг алтын акъча берген эдинг. Муна, бу беш минг алтын акъчаны да мен шо акъчалар булан къазандым», – дей. ²¹Еси де огъар: «Яхшы, мени яхшы, инамлы къулум! Сен аз иште магъа гъалал болдунг, мен де сагъа дагы да уллу ишлер тапшурурман. Гел, есингни шатлыгына ортакъчы бол», – дей. ²²Эки минг алтын акъча алгъаны да гелип: «Есим! Магъа

сен эки минг алтын акъча берген эдинг. Оланы пайдаландырып, мен дагы да эки минг алтын акъча къазандым», – дей. ²³Еси де огъар: «Яхшы, мени яхшы, инамлы къулум! Сен аз иште магъа гъалал болдунг, мен де сагъа дагы да уллу иш тапшуруп болурман. Гел, есингни шатлыгына ортакъчы бол», – дей.

²⁴Сонг минг алтын акъча алгъаны да гелип: «Есим! Сен бир бек къатты адам экенингни мен биле эдим. Чачмагъан ерингден орасан, салмагъан ерингден аласан. ²⁵Мен сенден къоркъуп, барып минг алтын акъчангны ерге басдырып яшырдым. Муна, гъали сеники сагъа болсун», – деп, къайтарып бере. ²⁶Ону еси буса: «Гъей яман, эринчек къул! Чачмагъан еримден орагъанымны, салмагъан еримден алагъанымны сен биле болгъансан. ²⁷Шогъар гѣре, акъчамны хайыр алмакъ учун, бай адамлагъа бермеге герек эдинг. Мен гелгенде, шо хайыры булан къайтарып алар эдим. ²⁸Энни акъчаны мундан алып, он минг алтын акъчасы барына беригиз! ²⁹Кимники бар буса, огъар берилежек, онукине дагы да къошулажакъ, ёкънуки буса бар заты да алынажакъ. ³⁰Ярахсыз бу къулну буса къарангылыкъгъа чыгарып ташлагъыз. Онда йылав-яс болажакъ, тишлер кыжыражакъ», – дей.

Къыяматгюн

³¹– Мен, Инсанны Уланы, бары да малайиклер ва сыйлы нюрюм булан гелген заманда, Озюмню макътавлу тахымда олтуражакъман. ³²Мени алдыма бары да халкълар жыйылажакъ. Къойчу къойланы эчкилерден айырагъанда йимик, Мен оланы бир-биринден айыражакъман. ³³Къойланы Озюмню онг ягъыма, эчкилени буса сол ягъыма чыгъаражакъман.

³⁴Шо заман Мен, Пача, онг ягъымдагылагъа булай айтажакъман: «Гъей, Атам сизге рагъмусун гѣрсетди! Дюнья яралгъандан берли сизин учун кѣклерде гъазирлеген пачалыкыгъа ес болугъуз. ³⁵Мен ач болгъанда – Магъа ашама бердигиз, сувсагъанда – сув ичирдигиз, ят болдум – Мени сыйындырдыгызы. ³⁶Ялангъач болдум – Мени гийиндирдигиз, аврудум – Мени гѣрме гелдигиз, туснакъда болдум – яныма гелдигиз».

³⁷О заман муъминлер Магъа булай жавап бережеклер: «Я Раббиз! Къачан Сени биз ач гѣрюп, ашатдыкъ яда сувсап гѣрюп, сув ичирдик? ³⁸Биз Сени ят болуп гѣрюп, къачан сыйындырдыкъ яда ялангъач гѣрюп, къачан гийиндирдик? ³⁹Сен авруп яда туснакъда болуп, биз янынга къачан гелдик?» ⁴⁰Мен олагъа: «Гертисин сѣйлеймен сизге: буланы сиз Мени инг амалсыз якъчыларымдан бирине этгенигиз саялы Магъа этген боласыз», – деп жавап бережекмен.

⁴¹Сонг Мен сол ягъымдагылагъа булай дежекмен: «Гъей налатлангъанлар! Мени янымдан гетигиз! Иблис ва ону малайиклери учун

гъазирленген жагъаннемни отуна тюшюгюз! ⁴² Мен ач болгъанда – сиз Магъа ашама бермедигиз, сувсагъанда – сув ичирмедигиз. ⁴³ Ят болуп гелгенде – сыйындырмадыгъыз, ялангъач болгъанда – гийиндирмедигиз, авругъанда – къарамадыгъыз, туснакъгъа тюшгенде де – гёрмеге гелмедигиз».

⁴⁴ Шо заман олар да Магъа: «Я Раббиз! Сени ач болуп, сувсап, ёлавчу яда ялангъач болуп, авруп, яда туснакъда болуп биз Сени къачан гёргенбиз, къачан гъайынгны этмей къойгъанбыз?» – деп соражакълар. ⁴⁵ Мен буса олагъа: «Гертисин сёйлеймен сизге: буланы сиз Мени инг амалсыз якъчыларымдан бирине этмеген сонг, Магъа да этмеген боласыз», – деп жавап бережекмен. ⁴⁶ Олар даимлик жазагъа тарыжакълар, муъминлер буса даимлик яшавгъа чыгъып къалажакълар.

Ягъудилени Исагъа къаршы этген питнеси

26 ¹ Сёйлеп битгенден сонг, Иса якъчыларына булай дей: ² – Сиз эки гюнден сонг ягъуди Пасха байрам болажагъын ва Мен, Инсанны Уланы, хачгъа илинмек учун къолгъа берилежегимни билесиз.

³ Шо заман Кайафа деген дин къуллукъчулары башчысыны абзарында баш дин къуллукъчулар ва халкъны тамазалары жыйылалар.

⁴ Олар Исаны гылла булан тутуп олтюрмеге сёйлешелер.

⁵ – Халкъны арасында къазапланывлар болмасын учун, шо иш байрам гюнлерде этилмесин, – деп сёйлейлер олар.

Исагъа къыйматлы май сюртюле

⁶ Иса Байтанияда яман гён аврувдан авруйгъан Симонну уьюнде турагъан заманда, ⁷ Ону янына ичинде арив ийисли бек къыйматлы майы да булангъы чыны кажин булан бир къатын геле. О тепсиде олтуруп турагъан Исаны башына май теге. ⁸ Шону гёргенде, Ону якъчылары къазапланып:

– Бу негъакъ харж негер тарыкъдыр? ⁹ Бу майны кёп акъчагъа сатып, пакъырлагъа садагъа этип бермеге ярай эди! – дей.

¹⁰ Иса, якъчыларыны разисизлигин гёрюп, олагъа булай дей:

– Бу къатынгъа неге къайнашасыз? О Мени учун яхшы иш этди!

¹¹ Пакъырлар даим яныгъызда болажакъ, Мен буса даим яныгъызда болмажакъман. ¹² Бу къатын, бу къыйматлы майны чархыма тегюп, Мени гёммек учун гъазирледи. ¹³ Гертисин сёйлеймен сизге: бу Сююнч Хабар бютюн дюньяны не еринде билдирилсе де, бу къатын этген иш сёйленежек ва оьзю де эсге алынажакъ.

Ягъуданы хыянатлыгъы

¹⁴ Шо заман Исаны он эки якъчысыны бири болгъан Ягъуда Искариет, баш дин къуллукъчулары янына барып:

¹⁵ – Исаны къолугъызгъа берсем, магъа не бережексиз? – деп сорай.

Олар Ягъудагъа санап отуз гюнюш акъча берелер. ¹⁶ Шо вакътиден тутуп, о Исагъа хыянатлыкъ этмек учун онгайлы мюгълет ахтарып айлана.

Ягъуди Пасхагъа гъазирление

¹⁷ Маясыз Экмекни байрамыны биринчи гюнюнде якъчылары Исаны янына гелип:

– Сени учун ягъуди Пасха ашны ашайгъан ерни къайда гъазирленни сюесен? – деп сорайлар.

¹⁸ О да булай дей:

– Шагъаргъа паланкесни янына барып, огъар: «Устаз булай деди: Заманым ювукълашып тура, ягъуди Пасха байрамны якъчыларым да булан сени уьюнде этемен», – деп айтыгъыз. ¹⁹ Якъчылары, Иса айтгъан кюйде этип, ягъуди Пасха ашны гъазирлейлер.

²⁰ Ахшам болгъанда, Иса он эки якъчысы да булан тепсиде олтура.

²¹ Олар ашап турагъанда, Иса:

– Гертисин сёйлеймен сизге: сизин биригиз Магъа хыянатлыкъ этежек, – дей.

²² Олар бек пашман бола. Гъариси:

– Я Раббим! Мен сама тюгюлменми? – деп сорамагъа башлайлар.

²³ – Экмекни Мени булан бирче бир сукарагъа мандыражакъ адам Магъа хыянатлыкъ этежек. ²⁴ Сыйлы Язывларда Оьзюню гъакъында язылгъаны йимик, Мен, Инсанны Уланы, оьлме герекмен. Амма Инсанны Уланына хыянатлыкъ этген адамны гъалына адаршай! О адам анадан тувмай къалгъан буса яхшы эди! – дей Иса.

²⁵ Огъар хыянатлыкъ этежек Ягъуда бу арада:

– Устазым, шо мен тюгюлмендир чи? – деп сорай.

– Сен оьзюнг айтып бердинг чи! – деп жавап бере Иса огъар.

²⁶ Олар ашайгъанда, Иса экмек алып, шюкюр дуа да этип, сындырып якъчыларына пайлай. Сонг:

– Алып ашагъыз. Бу Мени къаркъарамдыр, – дей. ²⁷ Аякъны алып, шюкюр дуа эте. Олагъа берип, булай дей:

– Барыгъыз да мундан ичигиз. ²⁸ Бу аякъ хыйлыланы гюнагъларын гечдирмек учун тегюлежек къанымдыр. О къан Аллагъны ва Ону халкъыны арасындагъы разилешивню белгисидир. ²⁹ Сизге айтаман: Аллагъ толу кюйде гъакимлик этеген заман гелгинче, Мен

юзюмден этилген чагъырны дагъы ичмежекмен. О заман янгы чагъыр ичежекмен. ³⁰ Аллагъгъа макътав йыр йырлагъандан сонг, олар Зайтун тавгъа гетелер.

Иса Озьон Петер инкар этежегин алданокъ айта

³¹ Шо заман Иса олагъа булай дей:

– Бу гече сиз барыгъыз да Мени къююп гетежексиз. Сыйлы Язывларда: «Къойчуну оьлтюрежек, сиривдеги къойлары чачылышажакъ», – деп язылгъан чы. ³² Мен оьлюп тирилген сонг, сизден алда Галилеягъа барып туражакъман.

³³ Петер Огъар:

– Эгер Сени бары да инкар этсе де, бир заманда да мен инкар этмесмен! – дей.

³⁴ – Гертисин сёйлеймен сизге: бу гече хораз къычыргъанча, сен Мени уьч керен инкар этежексен, – дей Иса огъар.

³⁵ Амма Петер Огъар:

– Магъа Сени булан бирге оьлюп гетмеге тюшсе де, мен Сени инкар этмесмен, – дей. Къалгъан якъчылары да шолай дейлер.

Иса Гетсаманияда

³⁶ Сонг Иса олар булан бирге Гетсамания деп айтылагъан бир ерге геле. О якъчыларына:

– Мен онда барып дуа этгинче, сиз мунда олтуруп туругъуз, – дей.

³⁷ Иса Петерни ва Зеведейни эки де уланын Озью булан алып гете. О бек къайгъырмагъа ва гьалекленмеге башлай. ³⁸ Шо заман Иса олагъа:

– Юрегимни терен къайгъы басгъан, мунда Мени булан къалып, юхламай туругъуз! – дей.

³⁹ Бираз ари тайып, О ерге де къапланып, булай дуа эте:

– Атам! Эгер имканлы буса, Мени бу къысмадан къутгъар! Амма Мен сюеген кюйде тюгюл, Сен сюеген кюйде болсун.

⁴⁰ Иса къайтып якъчыларыны янына гелгенде, оланы юхлай туруп таба. Петерге:

– Мени булан бирче бир сагъат сама юхламай туруп болмадыгъызмы? ⁴¹ Юхламагъыз. Болажакъ сынавлардан оьтмек учун, дуа этигиз. Юрек хыял этсе де, къаркъараны буса гючю ёкъдур! – дей.

⁴² Иса янгыдан, бирдагъы керен ари тайып, булай дуа эте:

– Атам! Бу къысмадан Магъа оьтуп гетме имканлы тюгюл буса, Сен айтгъан кюйде болсун дагъы!

⁴³ Къайтып гелгенде, якъчыларын дагъы да юхлай туруп таба. Олар юхусундан гёзлерин ачып болмайлар. ⁴⁴ Оланы къююп, дагъы да ари

тая. Шо сёзлени де айтып, уьчюнчю керен де дуа эте. ⁴⁵ Сонг Иса, якъчыларыны янына гелип, олагъа булай дей:

– Сиз гъали де ятып юхлап рагъатланамысыз? Муна, болжал ювукълашды. Мен, Инсанны Уланы, гюнагъылыланы къолуна бериле тураман. ⁴⁶ Туругъуз, гетейик! Муна, гъали Магъа хыянатлыкъ этеген адам да ювукълашып геле.

Исаны тутулуву

⁴⁷ Иса сёйлеп турагъанда, он эки якъчысыны бириси болгъан Ягъуда геле. Ону булан бирче баш дин къуллукъчулар ва халкъны тамазалары йиберген бир хыйлы адамлар гелелер. Олар къылычлары ва таякълары булан савутлангъан. ⁴⁸ Исагъа хыянатлыкъ этеген Ягъуда олар булан:

– Мен Озьон оьбежек Адам Исадыр. Ону тутарсыз, – деп алданокъ сёйлешген болгъан. ⁴⁹ Шоссагъат о Исагъа ювукълашып:

– Салам, Устаз, – деп, Ону оьбе.

⁵⁰ – Ювугъум, этмеге деп гелген затынгны эт! – дей Иса огъар.

Шо заман Исаны туталар. ⁵¹ Шонда Иса булан болгъанлардан бири, къылычын суворуп, уруп дин къуллукъчуланы башчысыны къулуну къулагъын гесип тюшюре. ⁵² Иса огъар:

– Къылычынгни къайтарып къынына сукъ! Къолуна къылыч алгъанлар къылычдан оьлюп де гетежеклер. ⁵³ Яда Мен Атамдан кёмек тилеп болмас деп, тилесем, шоссагъат О Магъа он эки мингден де артыкъ малайиклер йиберип гелмес деп ойлашамысан? ⁵⁴ Булай болмагъа герек деп билдиреген Сыйлы Язывлардагъы затлар о заман нечик яшавгъа чыгъажакъ дагъы? – дей.

⁵⁵ Сонг Иса халкъгъа:

– Мени тутмакъ учун, сиз, бир жинаятчыны тутагъанда йимик, къылычлар да, таякълар да булан чыкъгъансыз! Сизге Аллагъны каламын англата туруп, Мен чи гъар гюн ибадатханада олтуруп бола эдим. О заман Мени тутмадыгъыз. ⁵⁶ Амма бу затлар барысы да пайхаммарланы язывларында айтылгъан кюйде яшавгъа чыкъмагъа тарыкъ, – дей. Шо заман бары да якъчылары Ону къююп къачалар.

Иса ягъудилени оьр мажлисини алдында

⁵⁷ Исаны тутгъанлар Ону дин къуллукъчуланы башчысы Кайафаны янына элтелер. Онда дин алимлер булан тамазалар да жыйылгъан болгъанлар. ⁵⁸ Петер буса дин къуллукъчуланы башчысыны абзарына ерли, арекден туруп, Исаны арты булан юрюй. Ичине гирген сонг, муну ахыры не болажагъын гёрмек учун, къаравулланы арасына гирип олтура.

⁵⁹ Баш дин къуллукъчулар ва бютюн ягъудилени оьр мажлиси буса, Исаны оьлтюрмек учун, Огъар къаршы ялгъан шагъатлар ахтарып

айланалар. ⁶⁰Кёплер ялгъан шагъатлыкъ этсе де, Ону айыбын тапмайлар. Ахырда да эки ялгъан шагъат гелип, булай дей:

⁶¹— Бу Адам: «Мен Аллагъны ибадатханасын дагытып, уьч гюнден къайтарып къуруп боламан», — дей эди.

⁶²Дин къуллукъчуланы башчысы туруп, Исагъа:

— Неге бир жавап да бермейсен? Буланы Сагъа айтагъанларына къаршы айтмагъа затынг ёкъму? — дей. ⁶³Амма Иса сёйлемей. Шо заман дин къуллукъчуланы башчысы Огъар:

— Герти Аллагъны атын тутуп ант эт. Айт бизге: Аллагъны Уланы, Месигъ Сенмисен? — деп сорай.

⁶⁴Иса огъар булай жавап бере:

— Оьзюнг айтып бердинг чи. Ондан къайры да айтайым сизге: энниден сонг Инсанны Уланын бары да затгъа гючю етеген Аллагъны онг ягъында олтуруп, кёкню булутларыны уьстюнде гелегенин гёрежексиз.

⁶⁵Шо заман дин къуллукъчуланы башчысы, уьст опуракъларын йырытып йиберип:

— Бу Аллагъгъа къаршы капир затланы сёйлей! Бизге дагы шагъатлар негер тарыкъдыр? Муна гъали эшитдигиз чи сиз Муну Аллагъгъа къаршы капир затланы сёйлейгенин! ⁶⁶Сиз нечик ойлалашасыз? — деп кычыра.

— Гюнагълы. Оьлтюрюлме герек, — деп жавап берелер олар.

⁶⁷Шо заман олар Исаны бетине тюкюрелер, юмурукъгъа туталар, башгъалары да Ону яякъларын кызыдыралар. Огъар:

⁶⁸— Гъей Месигъ, пайхаммар бусанг, Сагъа ургъан ким экенни бизге айтып бер, къарайыкъ, — дейлер.

Петер инкар эте

⁶⁹Петер буса кыярда абзарда олтуруп тура болгъан. Бир къуллукъчу кызы ону янына гелип:

— Сен де галилеялы Иса булан бирче эдинг, — дей.

⁷⁰Амма Петер:

— Сен не айтагъанынгны билмеймен, — деп, барыны да алдында о айтгъан затны инкар эте. ⁷¹Къапудан кыыргъа чыгъагъанда, ону башгъа бир къуллукъчу кызы гёрюп, ондагъылагъа:

— Назаретли Иса булан бу адам да бар эди, — дей.

⁷²— О Адамны мен танымайман! — деп, ант да этип, Петер бирдагы керен инкар эте. ⁷³Бираздан сонг онда токътагъанлар гелип Петерге:

— Гертилей де, сен де оланы бирисен чи, неге тюгюл сёйлейген кююнг билдирип къоя, — дей.

⁷⁴Петер буса:

— О Адамны мен танымайман! — деп, ант этмеге башлай. Шосагъат хораз кычырып йибере. ⁷⁵Петер: «Хораз кычыргъынча, сен Мени уьч керен инкар этежексен», — деп Иса айтгъан сёзлени эсине гелтире. Къыргъа чыгып, гынкъ этип йыламагъа башлай.

27 ¹Эртен болгъанда, бары да баш дин къуллукъчулар ва халкъны тамазалары жыйылып, Исаны нечик оьлтюрмеге болагъанны арагъа салып ойлалашалар. ²Байлап, элтип Ону Пилат деген гъакимге тапшуралар.

Ягъуданы гёкюнчю ва оьлюмю

³Шо заман Огъар хыянатлыкъ этген Ягъуда, Исагъа оьлюм дуван этилгенин билгенде, гёкюнчюп, оьзю алгъан отуз гюмюш акъчаны къайтарып баш дин къуллукъчулагъа ва тамазалагъа бере. ⁴Ягъуда:

— Мен гюнагъсыз гишиге хыянатлыкъ этип, гюнагъ иш этгенмен, — дей.

Олар да огъар:

— О бизге не аварадыр? О сени ишинг, — дей. ⁵Ягъуда гюмюшлени ибадатхананы ичине ташлап чыгъа, сонг барып асылып оьле.

⁶Баш дин къуллукъчулар, гюмюшлени алып:

— Оьлтюрювге себеп болгъан бу акъчаны ибадатхананы хазнасына салма ярамас, — дей.

⁷Оьз арасында сёйлешип, шо акъчагъа оьлген ятланы гёммеге къабурлар этмек учун, бир савут-саба этеген адамдан сатып топуракъ алалар. ⁸Шону учун бу топуракъгъа бугюнлеге ерли де «Къан Топурагъы» деп айтыла. ⁹⁻¹⁰О заман Еремия пайхаммардан таба: «Олар Исрайылны халкъы Огъар токъташдыргъан багъаны, отуз гюмюш акъчаны, алгъанлар ва, магъа Раббиз айтгъаны йимик, оланы савут-саба этеген адамны топурагъы учун бергенлер», — деп айтылгъан сёзлер яшавгъа чыкыгъан.

Иса Пилатны алдында

¹¹Иса Пилат гъакимни алдында токътай. Пилат Огъар:

— Сен ягъудилени пачасымысан? — деп сорай.

— Оьзюнг айтып бердинг чи! — деп жавап бере Иса огъар.

¹²Баш дин къуллукъчулар ва тамазалар айыплайгъан заманда, Иса бир жавап да бермей. ¹³Шонда Пилат Огъар:

— Сагъа къаршы нечакъы шагъат барны эшитемисен? — деп сорай.

¹⁴Иса ону бир сёзюне де жавап бермей. Гъаким буса бек тамашалыкъ этип къала.

Облюм дуван

¹⁵ Гьакимни тутулуп туснакъ этилгенлени бирисин ягьуди Пасха байрамда халкъны тилевюне гёре азат этеген адаты болгъан. ¹⁶ Шо гюнлерде Барабба деген тутулгъан бир белгили жинаятчы адам болгъан. ¹⁷ Халкъ жыйылгъан заманда, Пилат:

– Кимни чыгъаргъанымны сюесиз: Бараббанымы яда Месигъ деп айтылагъан Исанымы? – деп сорай. ¹⁸ Неге туюл де, Пилат ягьудилени башчылары Исаны гюллемекликден тутдургъанын биле болгъан.

¹⁹ Пилат дуванханада олтуруп турагъанда, къатыны огъар:

– О Муъмин Адамгъа бир зат да этме! Неге туюл де, бу гече туюмде О Адам саялы мен бек азап чекдим, – деп хабар йибере.

²⁰ Амма баш дин къуллукъчулар ва тамазалар, адамлар Бараббаны чыгъармакъны, Исаны буса оьлтюрмекни тилесин деп, оланы мюкюр этелер. ²¹ Шо заман Пилат халкъгъа: Экевюню де къайсын чыгъаргъанымны сюесиз? – деп сорай.

– Бараббаны, – деп жавап берелер олар.

²² – Олай буса, Месигъ деп айтылагъан Исагъа мен не этейим дагъы? – деп сорай Пилат.

Барысы да бирче огъар:

– Хачгъа ил! – дейлер.

²³ – Бу не яманлыкъ этген? – деп сорай о.

– Ону хачгъа ил! – деп дагъы да бек къычыралар олар.

²⁴ Пилат гъеч затны этип болмайгъанын ва къазапланыв гючленегенни гёргенде, сув гелтиртип:

– Бу Адамны къаны учун мени гюнагъым ёкъ. Муну облюмюне сиз озьюгюз жаваплысыз! – деп, халкъны алдында къолларын жува.

²⁵ Бютюн халкъ:

– Ону облюмю учун тегюлген къан озьюбюзню ва яшларыбызны уьстюнде къалсын! – деп жавап бере.

²⁶ Шо заман о Бараббаны чыгъара. Исаны буса, къамучу булан туюдюрген сонг, хачгъа илмек учун, асгерлени къолуна бере.

Асгерлер Исаны хорлай

²⁷ Сонг гьакимни асгерлери, Исаны бекликге элтип, озлени асгер бёлюгюн жыялар. ²⁸ Исаны чечиндирип, олар ону уьстюне бир авур къызыл аба гийдирелер. ²⁹ Тегенекден таж да эшип, Ону башына салалар, онг къолуна бир таякъ да тутдуралар. Ону алдында тизден чёгюп:

– Яшасын ягьудилени пачасы! – деп, Ону мысгъылламагъа башлайлар. ³⁰ Огъар туюкюрелер, башына таякъ булан уралар. ³¹ Ону

мысгъыллап ялкыгъан сонг, авур къызыл абаны уьстюнден чечип алалар. Къайтара озьюню опуракълары гийдирип, хачгъа илмеге алып гетелер.

Исаны хачгъа илелер

³² Къыргъа чыгъагъанда, олар киринейли Симон деген биревге къаршы болалар. Исаны илежек хачны гетерип юрюмеге ону борчлу этелер. ³³ Голгота, демек «Такъаны ери» деп айтылагъан ерге гелгенде, ³⁴ ичмек учун Исагъа оьт къошулуп ярашдырылгъан чагъыр берелер. Иса, ону уртлап къарап, ичме суюмей.

³⁵ Асгерлер Исаны хачгъа илген сонг, чёп салып, Ону опуракълары пайлап алалар. ³⁶ Онда олтуруп, Огъар къаравул этелер. ³⁷ Ону уьстюне: «Ягьудилени пачасы Иса», – деп язып, айыбын гёрсетеген такъта салалар. ³⁸ Ону булан бирге, бирин онг ягъында, биревюн де сол ягъында, эки талавурчуну да хачгъа илелер.

³⁹ Ондан оьтегенлер, башлары чайкъай туруп, Огъар:

⁴⁰ – Гъы, Сен чи, ибадатхананы дагъытып, уьч гюнден ону къайтарып къурагъан Адам эдинг! Энни Озьюнгню къутгъар! Аллагъны Уланы бусанг, илинген хачынгдан туюш гъали! – деп мысгъыллап сёйлейлер.

⁴¹ Баш дин къуллукъчулар, дин алимлери ва тамазалар булан бирге, Ону мысгъыллай туруп, булай сёйлейлер:

⁴² – Бу башгъаланы къутгъара эди, Озьюн буса къутгъарып болмай! Бу Исрайылны пачасы чы! Гъали хачдан туюшюн, шо заман биз де Огъар иман саларбыз! ⁴³ О Аллагъгъа аркъа таяй эди. Эгер Аллагъ Муну суюе буса, энни къутгъарсын дагъы. О: «Мен Аллагъны Уланыман», – дей эди чи. ⁴⁴ Иса булан бирче хачгъа илинген талавурчулар да Огъар мысгъыл сёзлер айталар.

Исаны облюмю

⁴⁵ Туюше сагъат он экиден уьчге ерли бютюн уьлкени къарангылыкъ къуршай. Шо къарангылыкъ сагъат уьчге ерли таймай тура. ⁴⁶ Сагъат уьчлер вакътиде Иса гючлю тавуш булан:

– Эли, Эли, лама сабакътаны? Демек, «Аллагъым, Аллагъым! Мени не саялы ташлап къойдунг?» – деп къычыра.

⁴⁷ Онда болгъанлардан бирлери муну эшитгенде:

– О Илиясны чакъыра, – дей.

⁴⁸ Оланы бири шоссаягъат чабып барып чюпюрек гелтире. Ону ачыгъан чагъыргъа чомуп, таякъны башына да илип, Исагъа авзун бавукъ этмеге узата. ⁴⁹ Бирлери буса:

– Къой! Къарайыкъ, Ону къутгъармагъа Илияс гелерми экен? – дей.

⁵⁰ Иса, гючлю аваз булан дагъы да кычырып, жан бере. ⁵¹ Шо мюгълетде ибадатханадагъы перде, уьстден тюпге ерли ярылып, эки бёлуне, ер тербене, ярлар ярыла. ⁵² Къабурлар ачыла, Аллагъны хыйлы оьлген адамлары тириле. ⁵³ Олар, къабурларындан чыгып, Иса тирилгенден сонг, сыйлы шагъаргъа* гирип, бир хыйлы адамлагъа гёрюнелер.

⁵⁴ Юз асгерни башчысы ва ону булан бирче Исагъа къаравул этегенлер ер тербенгенин ва болуп турагъан бары да бу гъарасатны гёрюп, бек къоркъуп:

– Гертилей де, О Аллагъны Уланы болгъан, – дейлер.

⁵⁵ Онда Исагъа къуллукъ эте туруп Галилеядан Ону булан гелген бир кёп къатынгишилер де болалар. Олар бу гъарасатгъа арекден къарап туралар. ⁵⁶ Оланы арасында Маждаллы Мариям, Якъуб булан Юсупну анасы Мариям ва Зеведейни уланларыны анасы бола.

Исаны гёмюв

⁵⁷ Ахшам болгъанда, Исаны якъчысы болуп тургъан ариматеялы Юсуп деген бир бай гиши геле. ⁵⁸ Пилатны янына барып, о Исаны сюегин бермекни тилей. Шонда Пилат огъар сюекни бермеге буйрукъ эте. ⁵⁹ Сюекни алып, Юсуп Ону таза кетен гебинге чырмай. ⁶⁰ Ону ярны ойдуруп оьзю этдирген янгы къабургъа сала. Къабурну алдына бир уллу таш да къаплап гете. ⁶¹ Онда Маждаллы Мариям булан бириси Мариям да къабурну къаршысында олтуруп бола.

Къабурну къаравуллары

⁶² Артындагъы гюн, сонгугюн, баш дин къуллукъчулар ва фарисейлер, Пилатны янына жыйылып, булай дей:

⁶³ – Гъакимибиз! Шо ялгъанчы сав заманында: «Уьч гюнден сонг Мен тирилежекмен», – деп айтгъаны эсибизге тюшюп гетди. ⁶⁴ Шо саялы уьчюнчю гюнге ерли къабурну сакъламагъа буйрукъ бер. Ёгъесе, якъчылары, гече гелип, Ону урлап гетежеклер. Сонг халкъгъа: «Оьлюмден тирилди», – деп хабар салажакълар. Шо заман бу ахырынчы ялгъан башлапгъысындан да яман болажакъ.

⁶⁵ Пилат олагъа:

– Муна сизге къаравуллар. Барып, тийишли гёрген кююгюзде оьзюгюз къаравул этигиз, – дей. ⁶⁶ Олар барып къабурну янына къаравуллар салып, ташны уьстюне мюгъюр де басалар.

* 27:53 *Сыйлы шагъар* – демек, Ерусалим.

Исаны тирилювю

28 ¹ Сонгугюн оьгюп, къаттыгюнню танг вакътисинде, Маждаллы Мариям булан бириси Мариям къабургъа къарамагъа баралар. ² Бирден бир уллу ер тербенив болуп гете. Раббиз йиберген малайик, кёкден тюшюп, къабурну алдындагъы ташны да авдарып, ону уьстюнде олтуруп токътай. ³ Малайикни гёрюнюшю яшмын йимик, гийими буса къар йимик акъ бола. ⁴ Къаравуллар, ондан бек къоркъуп, къартылламагъа башлайлар ва оьлю гьаллы болалар.

⁵ Малайик къатынлагъа булай дей:

– Къоркъмагъыз! Сиз хачгъа илинген Исаны излейгенигизни билемен. ⁶ О мунда тюгюл. Оьзю де айтгъаны йимик, О тирилди. Ювукъ гелигиз. Къарагъыз: О мунда ятгъан эди. ⁷ Тез барып, Ону якъчыларына: «Иса оьлюмден тирилген, сизден алда Галилеягъа барып туражакъ, Ону онда гёрежексиз», – деп айтгъыз. Муна, гъали мен сизге айтдым.

⁸ Къатынлар, къоркъув ва уллу сююнч булан алгъасап къабурдан гетип, Исаны якъчыларына хабар бермеге чабалар. ⁹ Бирден олагъа Иса къаршылашып къала! О якъчыларына:

– Салам сизге! – дей. Олар да ювугъуна барып, Исаны алдында ерге къапланып, Ону аякъларын къучакълайлар ва Огъар сужда этелер.

¹⁰ Шо заман Иса олагъа:

– Къоркъмагъыз! Барып иман къардашларыма билдиригиз, Галилеягъа гелсинлер, олар Мени онда гёрежеклер, – дей.

Къаравуллары билдиривю

¹¹ Къатынлар гетгенде, къаравуллары бирлери шагъаргъа барып, бары да болгъан затны баш дин къуллукъчулагъа билдирелер. ¹² Олар да тамазалар булан бирче жыйылып, бир-бири булан сёйлешген сонг, асерлеге кёп акъча да берип, ¹³ булай дейлер:

– Сиз: «Биз юхлайгъанда, гече якъчылары гелип, Ону сюегин урлап гетгенлер», – деп айтгъып къоярсыз. ¹⁴ Эгер муну гъакъындагъы хабар гъакимге етишсе, биз ону инандырабыз, сизге де гъеч зат болмажакъ. ¹⁵ Акъчаны да алып, олар оьзлеге айтгъан кюйде этелер. Бу хабар бугюнге ерли ягъудилени арасында шо кюйде такрарланып тура.

Иса якъчыларына этген буйрукъ

¹⁶ Он бир де якъчысы буса Галилеягъа, Иса айтгъан тавгъа, гете. ¹⁷ Исаны гёрген заманда, Огъар сужда этелер, бирлери буса шеклик этелер. ¹⁸ Иса да, олагъа ювукъ барып, булай дей:

МАТТАЙ 28

– Кёкде ва дюньяда бютюн гьакимлик Магъа берилген. ¹⁹Шолай-лыкьда, барыгъыз, бары да халкъланы Мени якъчыларым этигиз. Ата-ны, Уланны ва Аллагъны Ругъуну да аты булан оланы сувгъа чомуп, Аллагъгъа тапшуругъуз. ²⁰Оланы Мен сизге буюргъан бары да затны юрютмеге уйретилиз. Мен де ахыр замангъа ерли даим сизин булан болажакъман.